

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

10.03.2022

Atzinums Nr. 5-04/2/2022
par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu
derīgā izrakteņa – sapropeļa, ieguve Bižas ezerā, Andrupenes pagastā,
Krāslavas novadā

Derīgs līdz 2025. gada 10. martam

Paredzētās darbības ierosinātājs un Ziņojuma izstrādātājs:

SIA “AINAVA GG”, reģistrācijas Nr. 41503063244 (turpmāk – Ierosinātāja), juridiskā adrese: “Rītausmas”, Kromaniški, Svriņu pagasts, Krāslavas novads, LV-5698; elektroniskā pasta adrese: guntis@rgg.lv (turpmāk - Ierosinātāja).

Ziņojums iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs):

Derīgā izrakteņa – sapropeļa, ieguves Bižas ezerā Andrupenes pagastā, Krāslavas novadā¹ ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums (turpmāk – Ziņojums) Birojā iesniegts 2021. gada 16. augustā. Ziņojuma aktualizētā versija Birojā iesniegta 2022. gada 24. janvārī.

Atzinums izdots saskaņā ar likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk - Novērtējuma likums) 20. panta pirmo daļu, un tajā noteikti nosacījumi saskaņā ar šā likuma 20. panta desmito daļu.

1. Paredzētās darbības nosaukums:

Derīgā izrakteņa – sapropeļa, ieguve (turpmāk – Paredzētā darbība).

2. Paredzētās darbības iespējamā norises vieta:

Krāslavas novads, Andrupenes pagasts, nekustamais īpašums Bižas ezers (kadastra Nr. 6042 003 0142) (turpmāk arī – Īpašums), kā arī īpašuma “*Gulbji*” (kadastra Nr. 6042 003 0016) zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 60420030018 un 60420030017 (turpmāk arī – Zemes vienības) (turpmāk kopā saukta arī – Darbības vieta).

¹ Pirms Administratīvo teritoriju reformas Dagdas novadā, kas, atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumam, no 2021. gada 1. jūlija iekļauts Krāslavas novada administratīvajā teritorijā.

3. Īss paredzētās darbības raksturojums:

3.1. Vispārēja informācija par Paredzēto darbību un Paredzētās darbības ierosinātāju:

- 3.1.1. Ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk arī – IVN) objekts ir sapropeļa ieguve Bižas ezerā, kas atrodas Krāslavas novada Andrupenes pagastā.
- 3.1.2. Īpašuma īpašniece ir fiziska persona. Ierosinātāja, pamatojoties uz 2017. gada 1. jūnijā ar Īpašuma īpašnieci noslēgto Nomas līgumu un 2020. gada 10. augustā veiktajiem Nomas līguma grozījumiem, Īpašumu līdz 2045. gada 31. decembrim iznomājusi derīgo izrakteņu izpētei un ieguvei². Zemes vienību īpašniece ir SIA “*Beverīnas īpašumi*” (reģistrācijas Nr. 40003447717). Ierosinātāja, pamatojoties uz 2018. gada 12. augustā ar SIA “*Beverīnas īpašumi*” noslēgto Nodomu protokolu, ir apņēmusies izskatīt iespēju izmantot SIA “*Beverīnas īpašumi*” sniegto pakalpojumu Zemes vienībās, kas ietver uz nomas līguma pamata noslēgtu Zemes vienību iznomāšanu sapropeļa ieguves procesā nepieciešamo ģeotekstila konteineru uzglabāšanas izmantošanai³.
- 3.1.3. Īpašuma teritorijā atrodas Bižas ezers, un tā lielāko daļu aizņem derīgo izrakteņu atradne “*Bižas ezers*” (turpmāk – Atradne), kurā esošie sapropeļa N kategorijas akceptētie krājumi aizņem 123,17 ha. Atradnē izdalīti trīs izstrādes iecirkņi. Saskaņā ar Derīgo izrakteņu atradnes pasi⁴ derīgo izrakteņu ieguve Atradnē nav veikta.
- 3.1.4. Atradnē kopā izdalīti un akceptēti 4 567,8 tūkst. m³ jeb 1 190,72 tūkst. t (pie mitruma daudzuma W = 60 %) N kategorijas sapropeļa krājumi, tajā skaitā 958,75 tūkst. t organogēni-smilšainais sapropelis, 221,83 tūkst. t smilšainais sapropeli un 10,14 tūkst. t diatomeju-smilšainais sapropelis.
- 3.1.5. Sapropeļa ieguvei Atradnē noteikti apgrūtinājumi: Bronku kapsētas aizsargjosla (platība 13,11 tūkst. m²) un Baldas upes aizsargjosla (platība 2,00 tūkst. m²).
- 3.1.6. Paredzētā darbība ietver derīgā izrakteņa – sapropeļa - ieguvi Bižas ezerā esošās Atradnes teritorijā, sapropeļa dehidratāciju (ietver trīs secīgus posmus) un konsolidētā materiāla pārkraušanu un transportēšanu. Gadā no ezera plānots iegūt līdz 20 000 t sapropeļa (pie 87 % nosacītā mitruma).
- 3.1.7. IVN procedūra Paredzētajai darbībai piemērota ar 2019. gada 11. janvāra “*Lēmumu Nr. 5-02/2 par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu*”, pamatojoties uz Novērtējuma likuma 4. panta pirmās daļas 1. punktu un Novērtējuma likuma 1. pielikuma 25. punktu.
- 3.1.8. 2019. gada 28. martā Birojs izdeva Programmu Nr. 5-03/2 “*ietekmes uz vidi novērtējumam derīgā izrakteņa (sapropeļa) ieguvei Bižas ezerā, Andrupenes pagastā, Dagdas novadā*” (turpmāk – Programma). Programma derīga līdz 2024. gada 28. septembrim.

3.2. Darbības vietas un esošās situācijas raksturojums:

- 3.2.1. Darbības vieta atrodas Krāslavas novada A daļā, Andrupenes pagasta teritorijas ZR daļā. Teritorijā starp reģionālo autoceļu P57 *Malta - Sloboda* (turpmāk – Autoceļš P 57) Z-*ZA* - A pusē, vietējo autoceļu V610 *Mariampole - Jaunokra - Grāveri* (turpmāk – Autoceļš V 610) D pusē un vietējo autoceļu V646 *Jaunokra – Zundi* (turpmāk – Autoceļš V 646), kā arī Krāslavas novada Andrupenes un Kastuļinas pagastu robežu R pusē.

^{2,3} Ziņojuma 2. pielikums.

⁴ Saskaņā ar Ziņojumu Valsts vides dienests 2020. gada 23. decembrī izsniedzis derīgo izrakteņu (izņemot pazemes ūdeņu) atradnes pasi sapropeļa atradnei “*Bižas ezers*”, tās kopija pievienota Ziņojumā 3. pielikumā.

- 3.2.2. Gan Īpašumā esošā Atradne, gan Zemes vienības atrodas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā (*Natura 2000*) iekļautajā “*Rāznas nacionālā parka*” (turpmāk – Rāznas NP) teritorijas neitrālajā zonā.
- 3.2.3. Atradne iekļaujas Bižas ezera teritorijā un aizņem tā lielāko daļu. Saskaņā ar Ziņojumu Bižas ezera ūdens spoguļa virsmas platība ir 142,29 ha, bet ezera virsmas platība kopā ar tajā esošajām piecām salām aizņem ~144 ha. Pēc platības Bižas ezers pieder mazo ezeru grupai. Ezera krasta līnijas garums ir 9,8 km, krasti neregulāri izroboti (aizauguši un pārpurvoti). Ezera maksimālais dziļums – 2,70 m, bet vidējais dziļums ~1,50 m. Ezera tilpums ir 1 896,74 tūkst. m³⁵. Ezers izvietojies starppauguru ieplakā un klasificējams kā caurteces ezers. Ezerā ietek upe Olusņica no Oloveca ezera, astoņi nelieli grāvji un strauti, savukārt no ezera iztek upe Balda. Baldas upes iztaisošanas un padziļināšanas rezultātā ezera ūdens līmenis pazeminājies par ~0,5 m. Mākslīga ūdens līmeņa pazemināšana ezerā ir sekmējusi tā eutrofikāciju un aizaugšanu. Pēc pamattipa ezers klasificējams kā eitrofs (ar barības vielām bagāts). Ezeram pieguļošajā teritorijā galvenokārt izplatīti meži, daļa no tiem pārpurvoti, kas mijas ar lauksaimniecībā izmantojamām zemēm.
- 3.2.4. Darbības vieta atrodas ārpus apdzīvotām teritorijām un nerobežojas ar tām. Andrupenes pagasta centrs, Andrupene, kurā izvietoti arī sabiedriskie objekti, atrodas ~1 km uz ZA, bet Mariampoles ciems - ~500 m uz DA. Ap Bižas ezeru izvietojušās arī citas apdzīvotas vietas, ko veido viensētu grupas, piemēram, Biža un Bronki, kas atrodas attiecīgi ~300 m uz D un ~1,5 km uz ZR. Savukārt Darbības vietai tuvākā apdzīvotā viensēta “*Sīmaņi*” atrodas ~60 m uz Z no Zemes vienībām, kurās plānots izvietot tehnoloģisko laukumu. Savukārt transportēšanas ceļam tuvākās viensētas (posmā līdz Autoceļam P57) - “*Sīmaņi*”, pieguļ tieši ceļam, “*Olgas*” atrodas ~30 m attālumā, bet “*Kļavkalni*” ~100 m attālumā (Ziņojuma 2.6. attēls).
- 3.2.5. Piekļuve Darbības vietai iespējama pa valsts reģionālās nozīmes Autoceļu P 57 ar asfalta klājumu, pie Andrupenes nogriežoties uz pašvaldības autoceļa *Andrupene - Bronki* (autoceļš Nr. 1-16) (turpmāk – Pašvaldības autoceļš Nr. 1-16), un turpinājumā virzoties pa to ~2,1 km (gar Bronku kapsētu) uz DR (Ziņojuma 2.6. attēls). Saskaņā ar Ziņojumu minētais ceļa posms 1,5 km garumā ir ar grants segumu, savukārt turpinājumā līdz Darbības vietai turpinās kā zemes ceļš (~2,5 - 3 m platumā). Pašvaldības īpašumā esošā ceļa posma garums ir 1,8 km, savukārt turpinājumā pievedceļš šķērso vairākus fiziskām personām un pašvaldībai piederošus īpašumus. Zemes gabalus, kur paredzēts izvietot tehnoloģisko laukumu, vienu no otra atdala pašvaldības īpašumā esošs zemesgabals ar zemes vienības kadastra apzīmējumu 6042 003 3013 (0,05 ha platībā), kura izmantošanas funkcija ir noteikta kā zeme zem ceļiem.
- 3.2.6. Saskaņā ar Derīgo izrakteņu atradnes pasi Atradnē izpētīto un ar VSIA “*Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*” (turpmāk – LVĢMC) Derīgo izrakteņu krājumu akceptēšanas komisijas 2020 gada 29. jūnija lēmumu (protokols Nr. 45) akceptēto derīgo izrakteņu kopējais krājumu daudzums 1 231,70 tūkst. m² platībā ir 1190,72 tūkst. t (W = 60 %) N kategorijas sapropeļa. No tiem 958,75 tūkst. t klasificēts kā organogēni–smilšains, 221,83 tūkst. t kā smilšains, bet 10,14 tūkst. tonnas kā diatomeju–smilšains. Atradnē ir izdalīti trīs ieguves iecirkņi, proti, I iecirknis izdalīts ezera D, DR daļā, II iecirknis centrālajā daļā, bet III iecirknis ZA daļā (Ziņojuma 1.2. attēls). I iecirknī 741,46 tūkst. m² platībā aprēķināti 752, tūkst. t sapropeļa krājumu, II iecirknī 97,53 tūkst. m² platībā 105,56 tūkst. t, bet III iecirknī 392,71 tūkst. m² platībā 332,46 tūkst. t. Atradnē esošie sapropeļa krājumi izmantojami kā mēslojums

⁵ Atbilstoši Ziņojumā norādītajam ezera tilpums aprēķināts 1 422,92 tūkst. m³ platībā pie ūdens līmeņa virsmas atzīmes 172,95 m v.j.l.

lauksaimniecībā, bet diatomeju – smilšainais sapropelis pēc papildu testēšanas perspektīvā kā ārstnieciskās dūņas.

- 3.2.7. Atsevišķi aprēķināts krājumu daudzums, kas atrodas Atradnē esošajās aizsargjoslās (Ziņojuma 10. pielikums), proti, Bronku kapsētas aizsargjoslā (13,11 tūkst. m² platībā) aprēķināti 12,99 tūkst. t sapropeļa krājumu, bet Baldas upes aizsargjoslā (2 tūkst. m² platībā) - 1,29 tūkst. t. Saskaņā ar Ziņojumā norādīto derīgo izrakteņu ieguvu minētajās aizsargjoslās nav plānots veikt.
- 3.2.8. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju⁶ pēdējo divdesmit gadu laikā sapropeļa ieguves darbi ezera akvatorijā nav veikti, savukārt atbilstoši Derīgo izrakteņu atradnes pasei sapropeļa ieguve Atradnē nav veikta.
- 3.2.9. Saskaņā ar Dagdas novada teritorijas plānojuma⁷ (turpmāk – Teritorijas plānojums) grafisko pielikumu “*Dagdas novada funkcionālā zonējuma karte*” (turpmāk – Grafiskā daļa) Paredzētās darbības teritorijas daļas atrodas dažādās funkcionālajās zonās. Proti, Atradnes teritorija noteikta kā *Ūdeņu teritorija (Ū)*, savukārt teritorijas, kurās paredzēts izvietot tehnoloģisko laukumu, noteiktas kā *Mežu (M)* un *Lauksaimniecības teritorijas (L)*. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu⁸ (turpmāk – TIAN) 479. punkts noteic, ka viens no papildizmantošanas veidiem Ūdeņu teritorijai (Ū) ir derīgo izrakteņu ieguve, bet 483. punkts noteic, ka “*Pie ezeriem pieguļošajās teritorijās atļauta iegūtā sapropeļa uzglabāšana, tehnoloģiskajā procesā nepieciešamo iekārtu vai rūpniecības uzņēmuma izvietošana*”. TIAN 342. punkts nosaka, ka “*Sapropeļa ieguve atļauta ūdenstilpēs, kas attēlotas teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā*”. Saskaņā ar Ziņojumu Andrupenes pagastā tādi ir noteikti divi ezeri, tostarp Bižas ezers. Papildu jau minētajam TIAN 346. punkts nosaka, ka “*Plānojot jaunus derīgo izrakteņu ieguves karjerus, darbības veicējam jāizstrādā transporta kustības shēma, novēršot iespējamo negatīvo ietekmi uz dzīvojamām un publiskām apbūves teritorijām un pārējo transporta kustību, kas jāiesniedz Pašvaldībā pirms darbības uzsākšanas*”.
- 3.2.10. Atbilstoši Teritorijas plānojumam uz Paredzētās darbības teritoriju attiecināmas vairākas aizsargjoslas. Atbilstoši Teritorijas plānojuma Grafiskajai daļai⁹ Atradnes ZA atrodas Bronku kapsētas aizsargjoslā un Baldas upes aizsargjoslā, ap Bižas ezeru noteikta 300 m plata virszemes ūdensobjektu aizsargjosla¹⁰, kurā atrodas arī lielākā daļa no Darbības vietā ietilpstošajām Zemes vienībām. Savukārt 30 m plata aizsargjosla noteikta gar Pašvaldības autoceļu Nr. 1-16¹¹. Atbilstoši TIAN 552. punktā noteiktajam aizsargjoslas un aprobežojumus tajās nosaka Aizsargjoslu likums.
- 3.2.11. IVN gaitā Ierosinātāja arī saņēmusi Dagdas novada pašvaldības 2019. gada 17. aprīļa vēstuli Nr. 7-6.3/19/93 “*Izziņa par atbilstību teritorijas plānojumam*”, kurā apliecināts, ka derīgo izrakteņu ieguve Īpašuma teritorijā ir atļauta (Ziņojuma 9. pielikums).
- 3.2.12. Darbības vieta atrodas Latgales augstienes R malā, Feimaņu morēnas paugurainē. Paugurainei raksturīgs saposmots reljefs. Bižas ezera pieguļošajā teritorijā reljefa absolūtais augstums mainās robežās no 172 līdz 194 m v.j.l. Ezeram pieguļošās apkārtnes teritorijas reljefs ir mainīgs (daudzviet līdzens) ar lēzenu kritumu ezerdobes virzienā. Salīdzinoši stāvāki krasti ar relatīvā augstuma starpību 5 - 10 m atrodas uz D – DR no ezera. Bižas ezers izvietojies starppauguru ieplakā. Kvartāra nogulumu

⁶ Ziņojuma 11. lpp.

⁷ Dagdas novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam grozījumi. Redakcija 1.1. (pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_7174, skatīts 21.02.2022.)

⁸ Dagdas novada teritorijas plānojums 2013. – 2024. gadam grozījumi. Redakcija 1.1. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (pieejams - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_7174, skatīts 21.02.2022.)

⁹ Dagdas novada funkcionālā zonējuma karte (pieejama - https://geolatvija.lv/geo/tapis#document_7174, skatīta 21.02.2022.)

¹⁰ TIAN 11. pielikuma 2. tabula.

¹¹ TIAN 2. pielikuma 3. tabula.

kopējais biezums izpētes teritorijā ir ~60 - 70 m. Kvartāra nogulumu augšējā daļa sastāv galvenokārt no smilšmāla un mālsmilts morēnas ar dažādgraudainas smilts, grants un oļu starpslāņiem vai lēcām. Zem kvartāra nogulumiem 77 – 131 m v.j.l. dziļumā iegul pamatieži (Bižas ezera teritorijā 120 m v.j.l.), kurus līdz Narvas reģionālajam sprostsblānim veido augšdevona un vidusdevona nogulumi, to kopējais biezums ir ~250 m.

- 3.2.13. Saskaņā ar Ziņojumu Atradnes ģeoloģiskā uzbūve ir samērā vienkārša, to ģeoloģiskās izpētes dziļumā veido jaunākie kvartāra nogulumi - ezera – limniskie nogulumi (*IQ₄*) jeb sapropelis. Sapropela slāņkopa ezerā iegul zem 0,4 – 2,7 m (vidēji – 1,5 m) bieza ūdens slāņa. Sapropela derīgās slāņkopas virsma Atradnē kopumā ir salīdzinoši līdzena un atrodas 170,25 – 172,55 (vidēji – 171,45) m v.j.l. Izpētes gaitā ezerā fiksētais sapropela biezums ir no 0,0 m līdz 9,3 m (Ziņojuma 1.2. tabula). Derīgās slāņkopas pamatnei ir mainīgs reljefs visā ezera akvatorijā, tādejādi sapropela derīgā slāņa biezums ir neizturēts (Ziņojuma 1.3. attēls un 1.2. tabula). Zem sapropela iegul, galvenokārt, morēnas mālsmilts un smilšmāls ar ar glaciofluviālo un glaciolimnisko nogulumu starpslāņiem vai lēcām. Ezerdobes pamatne atrodas 162,05- 172,55 (vidēji 168,28) m v.j.l. vai 0,4 – 10,9 m dziļumā no ezera ūdens līmeņa.
- 3.2.14. Raksturojot Paredzētās darbības un tai piegulošo teritoriju hidroģeoloģiskos apstākļus, Ziņojumā apskatīti tie pazemes ūdens horizonti, kas raksturo aktīvo ūdens apmaiņas zonu, kuru no palēninātās ūdens apmaiņas zonas atdala 80 m biezs Narvas svītas (*D_{2nr}*) reģionālais sprostsblānis, ko veido ūdeni vāji caurlaidīgi ieži – mergēļi un māli. Aktīvās ūdens apmaiņas zonu raksturo ~300 m biezs nogulumu slānis, kuru virzienā no apakšas uz augšu veido vairāki devona nogulumu slāņu ūdens horizonti un kvartāra nogulumu ūdens horizonts. Paredzētās darbības un tai piegulošajās teritorijās kvartāra ūdens horizonts sasniedz 60 -70 m biezumu un ietver gan bezspiediena gruntsūdeņus, gan stapmorēnu spiedienūdeņus. Slāņkopa sastāv no smilts, smilts-grants-oļu un morēnas smilšmāla starpslāņiem, kas veido vāji caurlaidīgo nogulumu slāņkoku, veidojot ~60 % no minētās kopējās slāņkopas biezuma. Horizonta gruntsūdeņu statistiskais līmenis iegul aptuveni 0,5 - 5 m no zemes virsmas, savukārt spiedienūdeņu statistiskais līmenis - aptuveni 7 - 39 m no zemes virsmas. Plānotā tehnoloģiskā laukuma teritorijā gruntsūdens iegul ~1 - 3 m no zemes virsmas.
- 3.2.15. Atbilstoši Ziņojumam Paredzētās darbības teritorijas apkārtnē esošajās saimniecībās ūdensapgādes vajadzībām, galvenokārt, tiek izmantotas grodu akas vai spices, kurās ūdens tiek ņemts no kvartāra ūdens horizonta. Savukārt Darbības vietai tuvākie dziļurbumi atrodas Mariampoles un Andrupenes ciemu teritorijās, bet tuvākā pazemes ūdeņu atradne “*Dagda*” atrodas Dagdas pilsētā. Visas ūdens ņemšanas vietas atrodas pietiekamā attālumā no Darbības vietas un nav sagaidāma Paredzētās darbība ietekme uz apkārtējā teritorijā esošo saimniecību ūdensapgādi.
- 3.2.16. Darbības vietas inženierģeoloģiskie apstākļi vērtēti kontekstā ar to piemērotību tehnoloģiskā laukuma izveidei ezera krastā esošo Zemes vienību teritorijā. Proti, no Ziņojumā sniegtās informācijas izriet, ka minētās teritorijas pamatni veido morēnas smilšmāls, kas ir piemērots pamats tehnoloģiskā laukuma izveidei, ģeotehniskās izpētes laikā pārlicinoties par grunts fizikāli - mehānisko īpašību atbilstību un izturētību teritorijas robežās.
- 3.2.17. Vērtējot iespējamo mūsdienu ģeoloģiskie procesu attīstību, kas varētu radīt ģeoloģiskos riskus, Darbības vietā un tai piegulošajā teritorijā Ziņojumā identificēta potenciālā nogāžu procesu attīstība sapropela dehidratācijas procesā no ģeotekstila maisiem atdalījušā ūdens noplūdes rezultātā un ezera pārpurvošanās risks.
- 3.2.18. Paredzētās darbības teritorijā un tās apkārtnes hidroģeoloģisko apstākļu raksturojums galvenokārt ietver detaļu Bižas ezera raksturojumu no dažādiem aspektiem (Ziņojuma 2.6. nodaļa). Vispārīgs Bižas ezera raksturojums sniegts jau šī atzinuma 3.2.3. punktā.

Papildinot teritorijas hidroloģisko apstākļu raksturojumu, norādāms, ka Paredzētās darbības teritorija atrodas Daugavas upju baseina apgabala Aiviekstes baseinā (ūdenstilpes (Bižas ezera) kods – 42123)¹². Ezera barošanās galvenokārt notiek no nokrišņiem (lietus un sniega kušanas ūdeņiem) un pieplūdes no tajā ietekošajiem nelielajiem grāvji un strautiem, un Olušņas upes. Papildināšanās no pazemes ūdeņiem praktiski nav iespējama, ņemot vērā biezo sapropeļa nogulumu slāni, kas izveidojies ezera gultnē. Mainīgs reljefs atradnes apkaimē veicina dabisku nokrišņu noteci uz ezerdobi. Savukārt ģeoloģiskā griezuma augšējā daļā esošie ledāja veidotie vāji caurlaidīgie mālainie nogulumi apgrūtina dabisku nokrišņu infiltrēšanos. Bižas ezera sateces baseina laukums - 27,8 km², gada vidējā notece 240 mm. Bižas ezera ūdens apmaiņas periods ir 0,3 gadi. Atbilstoši Ziņojumā norādītajam blīva drenāžas sistēma (galvenokārt, slēgta) izvietota Bižas ezera ZA malā, kas no lauksamniecībā izmantojamām teritorijām drenēto ūdeni novada uz novadgrāvjiem, kas tālāk tiek novadīts Baldas un daļa Olušņas upēs, kas savukārt savienotas ar Bižas ezeru.

- 3.2.19. Paredzētās darbības teritorijas un tās ietekmes zonā esošās teritorijas dabas vērtību novērtējums, tostarp kontekstā ar Darbības vietas atrašanos Natura 2000 teritorijā, veikts pamatojoties uz Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk - DAP) apkopoto un citu pieejamo aktuālo informāciju¹³ par izpētēs teritorijā reģistrētām dabas vērtībām un sertificētu sugu un biotopu ekspertu veiktajiem apsekojumiem dabā.
- 3.2.20. Paredzētās darbības iespējamās ietekmes uz Bižas ezerā sastopamām īpaši aizsargājamām sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem un iespējamās ietekmes uz ūdensobjektu novērtējumu veikusi sertificēta eksperte L. Grīnberga¹⁴ (turpmāk – Sugu un biotopu eksperte). Sugu un biotopu ekspertes 2018. gada 20. oktobra atzinums, kas sagatavots, pamatojoties uz 2018. gada 3. septembra apsekojumu (turpmāk - Sugu un biotopu ekspertes Atzinums), pievienots Ziņojuma 4. Pielikumā. Saskaņā ar Sugu un biotopu ekspertes Atzinumu Bižas ezers atbilst īpaši aizsargājamam un Eiropas Savienības (turpmāk arī ES) nozīmes īpaši aizsargājami biotopam 3140 *Ezeri ar mieturaļģu augāju*, un tajā konstatētas tādas aizsargājamās ūdensaugu sugas kā - mieturu hidrilla *Hydrilla verticillata* un sīkā lēpe *Nuphar pumila* (bieži sastopamas), un lokanā nitella *Nitella flexilis* (ļoti reti sastopama)¹⁵. Atbilstoši Birojā saņemtajā DAP 2022. gada 9. februāra vēstulē Nr. 4.9/775/2022-N (turpmāk – DAP vēstule Nr. 4.9/775/2022-N) sniegtajai informācijai Bižas ezerā sastopamā biotopa veids ticis precizēts uz 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*¹⁶.

¹² Atbilstoši Ministru kabineta 2017. gada 4. jūlija noteikumu Nr. 403 “Noteikumi par ūdenstilpju klasifikatoru” 1. pielikumam.

¹³ Saskaņā ar Ziņojumu izmantota jaunākā un aktuālākā informācija, kas pieejama Natura 2000 teritorijas standarta datu formā, kā arī Rāznas NP Dabas aizsardzības plānā. IVN Ziņojuma sagatavošanas laikā DAP tika pieprasīta (e-pasta formā) jaunākā informācija no dabas datu pārvaldības sistēmas (turpmāk - DDPS) “Ozols” par teritorijā esošām aktuālajām biotopu platībām un sastopamajām augu un dzīvnieku sugām.

¹⁴ Specializācija “stāvošu saldūdeņu un tekošu saldūdeņu biotop, vaskulārie augi”, eksperta sertifikāta Nr. 100, derīgs līdz 18.06.2026 (par minētajām biotopu grupām), derīgs līdz 06.06.2024. (par sugu grupa - vaskulārie augi).

¹⁵ Mieturu hidrilla *Hydrilla verticillata* lokanā nitella *Nitella flexilis* iekļautas Ministru kabineta 2000. gada 14. novembra noteikumu Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (turpmāk – Noteikumi Nr. 396) 1. pielikumā, bet visas trīs minētās ūdensaugu sugas iekļautas Latvijas Sarkanajā grāmatā.

¹⁶ Saskaņā ar DAP vēstulē Nr. 4.9/775/2022-N norādīto par nepieciešamību Ziņojumā labot biotopa veidu, skaidrots, ka biotopa veids precizēts uz 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*, biotopa 1. variants – dzidrūdēns ezeri ar iegrimušo augāju, konsultējoties ar projekta “Dabas skaitīšanas” ekspertu-kontrollieri un mieturaļģu ezeru ekspertu. Minētais biotopa veids šobrīd arī norādīts DDPS “Ozols”. Biotopa veids ticis labots, jo biotopu 3140 *Ezeri ar mieturaļģu augāju* raksturo dominējošās hāru *Chara sp.* audzes, tomēr Bižas ezerā no mieturaļģēm sastopama galvenokārt tikai strupā nitellīte *Nitellopsis obtusa* un ezeru raksturo liels aizaugums ar ūdensaugiem. Turpat DAP skaidro, ka šī biotopa veida maiņa pēc būtības nemaina Ziņojumā izdarītos secinājumus.

- 3.2.21. Darbības vietas ornitofaunas izvērtējumu un Paredzētās darbības ietekmes uz savvaļas putnu populācijām novērtējumu veicis sertificēts eksperts R. Lebuss¹⁷ (turpmāk – Ornitologa). Ornitologa 2019. gada 2. novembra atzinums RL/387/02.11.2019., kas sagatavots, pamatojoties uz 2019. gada 22. – 23. jūnija apsekojumu (turpmāk – Ornitologa Atzinums), pievienots Ziņojuma 6. pielikumā, saskaņā ar kuru teritorijā konstatētas 9 Latvijā īpaši aizsargājamās¹⁸ un Putnu direktīvas 1. pielikuma putnu sugas¹⁹ (Ziņojuma 73. – 74. lpp.). Kontekstā ar sagaidāmo Paredzētās darbības ietekmi uz tām, kā nozīmīgākā minama melnais zīriņš *Chlidonias niger*, tās kolonija konstatēta Bižas ezera ZA daļā.
- 3.2.22. Paredzētās darbības potenciālās ietekmes uz sikspārņiem novērtējumu veicis sertificēts eksperts V. Vintulis²⁰ (turpmāk – Sikspārņu eksperts). Sikspārņu eksperta 2019. gada 15. augusta atzinums, kas sagatavots, pamatojoties uz atkārtotiem 2019. gada vasaras apsekojumiem (turpmāk – Sikspārņu eksperta Atzinums), un pievienots Ziņojuma 7. pielikumā, saskaņā ar kuru teritorijā pārliecinoši reģistrētas 7 sikspārņu sugas (Ziņojuma 2.4. tabula)²¹.
- 3.2.23. Bižas ezera zivsaimniecības izvērtējumu un Paredzētās darbības iespējamās ietekmes novērtējumu uz ezera zivju resursiem veicis sertificēts eksperts K. Abersons²² (turpmāk – Ihtiologs). Ihtiologa 2018. gada 11. decembra atzinums Nr. 30-3/1456, kas sagatavots, pamatojoties uz 2018. gada 5. un 6. jūnijā ezerā veikto kontrolzveju (turpmāk – Ihtiologa Atzinums), pievienots Ziņojuma 5. pielikumā, saskaņā ar kuru Bižas ezerā kopumā konstatētas 11 sugu zivis, 1 no tām – ausleja *Leucaspis delineatus* iekļauta 1979. gada Bernes konvencijas par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību III pielikumā.
- 3.2.24. Ainava ir viena no Rāznas NP nozīmīgākajām vērtībām, tādēļ Rāznas NP ir izstrādāts Ainavu ekoloģiskais plāns²³. Saskaņā ar tajā sniegto zonējumu Bižas ezers iekļaujas Andrupenes ainavu telpā, kam raksturīga daudzveidība, ko nosaka paugurainais reljefs un dažādie ainavas izmantošanas veidi. Bižas ezers un tam pieguļošā apkārtnē vērtēti kā ainaviski vērtīga teritorija.
- 3.2.25. Saskaņā ar publiski pieejamo Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes (turpmāk – NKMP) Valsts kultūras pieminekļu sarakstu²⁴ Paredzētās darbības teritorijas apkārtnē, attālumā līdz ~4 km reģistrēti vairāki aizsargājami kultūras pieminekļi. Atbilstoši Ziņojumam nevienam no tuvumā esošajam kultūrvēsturiskajam piemineklim noteiktā aizsargjosla neskar Plānotās darbības teritoriju (Ziņojuma 13. pielikums). Ziņojumā identificēts, ka Bižas ezeram pieguļošajā teritorijā nav izveidotas laivu vai atpūtas bāzes, labiekārtotas peldvietas, bet tiek uzturētas dažas piekļuves vietas ezeram, laivu novietnes. Piekļuvi ezeram apgrūtina plaša un blīvā niedru josla. Aptuveni 300 m uz ZA no ezera atrodas viesu nams “*Senču muiža*”. Kopumā no minētā izriet, ka ezers nav vērtējams kā rekreācijā nozīmīgs objekts.

¹⁷ Specializācija “putni”, eksperta sertifikāta Nr. 005, derīgs līdz 13.05.2023.

¹⁸ Saskaņā ar Noteikumu Nr. 396 1. pielikumu.

¹⁹ Saskaņā ar 2009. gada 30. novembra Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/147/EK par savvaļas putnu aizsardzību (saukta Putnu direktīva).

²⁰ Specializācija “zīdītāji - sikspārņi”, eksperta sertifikāta Nr. 070, derīgs līdz 30.09.2025.

²¹ Sikspārņu sugu aizsardzības statusu noteic Noteikumu Nr. 396 1. pielikums un 1992. gada 21. maija Padomes Direktīva 92/43/EKK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (saukta Biotopu direktīva).

²² Specializācija “zivis”, eksperta sertifikāta Nr. 055, derīgs līdz 10.03.2024.

²³ “Ainavu ekoloģiskais plāns Rāznas nacionālajam parkam. Gala atskaite.” SIA “Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”, Rīga, 2009, pieejams - <https://www.daba.gov.lv/lv/media/5284/download>, skatīts -10.02.2022.

²⁴ NKMP Valsts kultūras pieminekļu saraksts, publiski pieejams - <https://is.mantojums.lv/map/>, skatīts - 10.02.2022.

- 3.2.26. Atbilstoši LVĢMC publiski pieejamā Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrā²⁵ (turpmāk – PPPV reģistrs) sniegtajai informācijai Bižas ezera un Paredzētās darbības tiešā tuvumā nav reģistrēta neviena piesārņota vai potenciāli piesārņota vieta. Saskaņā ar Ziņojumu ~0,4 km uz Z no ezera, blakus strautam, kas ietek Baldas upē, izvietotas Andrupenes ciema bioloģiskās notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (darbojas kopš 2007.g.). Savukārt ~1,3 km uz DA no ezera atrodas Mariampoles ciema sadzīves notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (darbojas kopš 2007.g.), tajā bioloģiski attīrītie notekūdeņi tiek novadīti grāvī, kas pēc 1,3 km ietek Bižas ezerā.

3.3. Paredzētās darbības un tās nodrošinājuma raksturojums:

- 3.3.1. Paredzētā darbība ietver sapropeļa ieguvu Bižas ezerā esošajā Atradnē, pielietojot kādu no ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā vērtētajām sapropeļa ieguves tehnoloģiju alternatīvām, iegūtā sapropeļa dehidratāciju, ko raksturo trīs secīgi posmi (1. posms – ģeotekstila maisu uzpildīšana; 2. posms – dehidratācijas process (pielietojot fizikālo metodi, kad saistītais mitrums spiediena ietekmē pamazām sāk filtrēties un izplūst caur ģeotekstila materiāla mikroporām); 3. posms – sacietēšana (konsolidācija, kad ģeotekstila maisos esošās sapropeļa cietās daļiņas žūšanas procesa rezultātā, iztvaikojot liekajam mitrumam, turpina sacietēt), dehidratētā un konsolidētā materiāla iekraušanu tālākai transportēšanai un iegūtā materiāla izvešanu tālākai realizācijai²⁶. Ziņojumā vērtētas divas sapropeļa ieguves tehnoloģiju alternatīvas:

3.3.1.1. 1. alternatīva - sapropeļa ieguve, izmantojot elektrosūkni, kas uzstādīts uz peldošas platformas (plosta) (turpmāk – 1. alternatīva);

3.3.1.2. 2. alternatīva - sapropeļa ieguve, izmantojot amfībijas tipa ūdenstransporta līdzekli (turpmāk – 2. alternatīva).

- 3.3.2. Teritorijas sagatavošanas darbi pirms Paredzētās darbības uzsākšanas ietver derīgā izrakteņa ieguvei paredzētā licences laukuma robežzīmju (nostiprinot ar bojām) uzstādīšanu ezerā. Speciāla krasta zonas sagatavošana, piemēram, krūmu izciršana un niedru izplāušana nav paredzēta. Ezera krastā esošajās Zemes vienībās paredzēts izveidot tehnoloģisko laukumu. Tā sagatavošanai paredzēta apauguma novākšana un virskārtas nostumšana, noņemto materiālu paredzēt izvietot turpat - tehnoloģiskā laukuma brīvajās teritorijās. Pēc tam teritoriju paredzēts izlīdzināt, noplanēt un noklāt ar grants šķembu materiālu un noblietēt. Vienlaikus teritorijas esošo reljefu maksimāli paredzēts saglabāts sākotnējā, dabīgā stāvoklī. Tehnoloģiskā laukuma kopējā platība atbilstoši Ziņojumā norādītajam – 3 ha. Tehniskā personāla nokļūšanai uz un no plosta vai amfībijas (atkarībā no izvēlētās alternatīvas) paredzēts no tehnoloģiskā laukuma puses ierīkot izturīgas konstrukcijas laipu (Ziņojuma 1.7. attēls).

- 3.3.3. Tehnoloģiskajā laukumā paredzēts izveidot laukumu ģeotekstila maisu izvietošanai (tā platība plānota ~0,48 ha) un izvietot citus ar Paredzētās darbības nodrošināšanu nepieciešamos infrastruktūras objektus, kas norādīti tehnoloģiskā laukuma shēmā Ziņojuma 1.7. attēlā. Ģeotekstila maisu izvietošanai paredzēto laukums plānots noklāt ar grants šķembu materiālu, segumu veidojot kā drenāžas sistēmu no maisiem atdalījušā ūdens uztveršanai un novadīšanai atpakaļ uz ezeru (Ziņojuma 1.6. attēls). Novērtēts, ka Zemes vienībās esošais dabiskā reljefa slīpums ir pietiekams, lai dehidratācijas procesa rezultātā no ģeotekstila maisiem izspiestais mitrums pašteces ceļā plūstu uz ezeru un neuzkrātos laukumā.

- 3.3.4. Sapropeļa ieguvu paredzēts uzsākt Atradnes II iecirknī, kas izvietots vistuvāk tehnoloģiskajam laukumam (Ziņojuma 1.2. attēls). Pēc II iecirkņa izsūkņēšanas, ieguve plānota III iecirknī. Savukārt derīgā materiāla ieguves iespējamību I iecirkņa teritorijā

²⁵ PPPV reģistrs, pieejams - <http://parissrv.lvghmc.lv/#viewType=pppvMapView&incrementCounter=1>, skatīts - 10.02.2022.

²⁶ Detalizēts sapropeļa ieguves procesa apraksts sniegts Ziņojuma 1.6.. nodaļā, 24. – 35. lpp.

paredzēts vērtēt pēc Sikspārņu eksperta Atzinumā sniegtās rekomendācijas attiecībā uz sikspārņu monitoringu un tā rezultātu izvērtēšanas. Kopumā sapropeļa ieguvī Atradnē paredzēts veikt visā akceptēto derīgo izrakteņu krājumu robežās un dziļumā.

- 3.3.5. Saskaņā ar Ziņojumu ikgadējais sapropeļa ieguves apjoms ar nosacīto mitrumu 60 % ir plānots ap 15 000 t. Sapropeļa ieguves un apstrādes tehnoloģija paredz mitruma samazinājumu līdz 87 %, kas attiecīgi veido ikgadējo ieguvī 20 000 t. Lai iegūtu minēto apjomu, no ezera gadā nepieciešams izsūknēt ~22 100 t sapropeļa ar mitrumu 96 % jeb ~21 000 m³ sapropeļa ar mitrumu 96 %. Prognozēts, ka Darbības vietā esošo krājumu daudzumu varētu izstrādāt ~60 gadu laikā.
- 3.3.6. Attiecībā uz darbības organizāciju no Ziņojuma izriet sekojošais:
- 3.3.6.1. Derīgā izrakteņu ieguvī un izvešanu paredzēts veikt darba dienās, darba laikā no plkst. 9.00 – 18.00.
- 3.3.6.2. Derīgā materiāla ieguvī kopumā paredzēts veikt 147 dienas gadā, ievērojot dabas vērtību aizsardzības nodrošināšanai paredzētos sezonālos ierobežojumus. Lai gan, izmantojot elektrosūkni, sapropeļa ieguvī iespējams veikt arī ziemā no ledus, darbu procesu gada griezumā plānots organizēt tā, lai sapropeļa ieguve ledus periodā nebūtu jāveic.
- 3.3.6.3. Sapropeļa dehidratācijas 1 cikls, ko raksturo trīs secīgi posmi, paredzēts 4 mēnešus. Dehidratācijai paredzēto maisu apmaiņa paredzēta 3 reizes gadā (3 cikli).
- 3.3.6.4. Gatavā materiāla izvešanu paredzēts organizēt pēc vajadzības, kopumā ~100 dienas gadā, veicot 10 reišus (virzienā turp un atpakaļ) dienā.
- 3.3.7. Paredzēto darbību nodrošinās šādas tehnikas vienības: 1. alternatīvas gadījuma – 1 bagarēšanas sistēma jeb zemessūcējs ar elektrosūkni, ko darbina ģenerators (1 176 h/a) un 1 teleskopiskais iekrāvējs (848 h/a); 2. alternatīvas gadījumā – 1 amfībijas tipa ūdens transporta līdzeklis (1 176 h/a) un 1 teleskopiskais iekrāvējs (848 h/a) (Ziņojuma 1.5. tabula). Savukārt gatavās produkcijas transportēšanai paredzēts izmantot kravas autotransportu, pieņemot tās ietilpību 20 t.
- 3.3.8. Iegūto sapropeli ar sūkņa palīdzību pa peldošu cauruļvadu paredzēts novadīt uz ezera krastā esošo tehnoloģisko laukumu un pa tiešo iepildīts ģeotekstila maisos (Geotube®). Atbilstoši Ziņojumam viena maisa piepildīšana var aizņemt 1,2 h, bet, ņemot vērā nepieciešamās tehniskās darbības maisu nomaiņai, dienas laikā iespējams piepildīt ~4 maisus, mēnesī - 84 maisus.
- 3.3.9. Saskaņā ar Ziņojumu, pieņemot, ka Paredzētās darbības nodrošināšanā tiks izmantoti maisi ar izmēru ~10 x 15 m, un augstumu - 2 m (piepildītā veidā), kurā iespējams iepildīt līdz 60 m³ sapropeļa, tehnoloģiskā laukuma zonā, kurā paredzēta izsūknētā sapropeļa dehidratācija, vienlaicīgi iespējams izvietot ~171 maisu, novietojot tos vienu virs otra trīs kārtās un starp maisu rindām atstājot tehnoloģiskos ceļus, pa kuriem pārvietoties teleskopiskā iekrāvējam. Ņemot vērā, ka sapropeļa dehidratācijas viens cikla laiks aizņem 4 mēnešus, dehidratācijai paredzēto maisu apmaiņu iespējams relaizēt 3 ciklos. Lai nodrošinātu gadā plānotā sapropeļa ieguves apjomu, 1 ciklā nepieciešams uzpildīt 117 maisus (1 ciklā dehidratēt sapropeļa apjoms - ap 7 000 m³), gadā kopā - 350 maisus. Saskaņā ar Ziņojumu maisu skaits kādā no dehidratācijas cikliem gada griezumā var būt lielāks vai mazāks (kopumā nepārsniedzot tehnoloģiskā laukuma kapacitāti (171 maisus)), bet gada griezumā kopējais maisu skaits nepārsniegs nepieciešamos 350 maisus. Prognozēts, ka tehnoloģiskā laukuma maksimālās sapropeļa apjoma kapacitātes uzpildi iespējams veikt 2 mēnešu laikā, bet plānotajiem trīs cikliem - 6 līdz 7 mēnešu laikā. Starp ieguves cikliem paredzēts 2 - 3 mēnešu ieguves pārtraukums, kas ļauj nodrošināt izvīrītos ierobežojumus sapropeļa ieguves darbu veikšanai.

- 3.3.10. Pēc katra sapropeļa dehidratācijas cikla beigām paredzēta ģeotekstila maisu pakāpeniska atvēršana, sākot no augšējās rindas, pa rindām, lai atbrīvotu vietu nākamajam dehidratācijas ciklam, un konsolidēta materiāla pārkraušana kravas transportā izvešanai. Minēto darbu nodrošināšanā paredzēts izmantot teleskopisko iekrāvēju. No Ziņojumā sniegtās informācijas izriet, ka Darbības vietā nav paredzēta ilgstoša iegūtā materiāla uzkrāšana, pēc sapropeļa dehidratācijas cikla beigām to paredzēts izvest. Saskaņā ar Ziņojumu maisu atvēršanas process un jaunu maisu piepildīšanas cikls var pārklāties, proti, atbrīvotajās rindās iespējama jaunu maisu izvietošana un jauna dehidratācijas cikla uzsākšana.
- 3.3.11. Saskaņā ar Ziņojumu Paredzētās darbības nodrošināšanai nav nepieciešama jaunu infrastruktūras objektu izbūve (neskaitot tehnoloģiskā laukuma ierīkošanu). Nokļūšanai Iecirknī, tostarp iegūtā materiāla transportēšanai, paredzēts izmantot jau esošo pievedceļu, kas ir arī Pašvaldības autoceļš Nr. 1-16 saskaņā (Ziņojuma 2.6. attēls un Ziņojuma 10. pielikums), ar grants/smilts segumu, nodrošinot transportēšanas automašīnu nokļūšanu līdz Autoceļam P57. Pievedceļam ~0,6 km garā posmā paredzēti tā uzlabošanas darbi - kravnesības palielināšana un ceļa klātnes uzlabošana (smilts, smilts-grants ceļa klātnes izveidošana). Paredzētās darbības nodrošināšanai paredzēta Zemes vienības pieejamās elektroenerģijas jaudas pastiprināšana (slodzes izmaiņas) līdz 60 kW.
- 3.3.12. Darbinieku vajadzībām tehnoloģiskajā laukumā plānots uzstādīt biroja tipa konteineru un pārvietojamu tualeti, tās apkalpošanai tiks noslēgts līgums ar attiecīgās jomas komersantu. Savukārt darbinieku vajadzībām nepieciešamais dzeramais ūdens tiks piegādāts fasētā veidā.
- 3.3.13. Atbilstoši Ziņojumā norādītajam atkritumu apsaimniekošanu (sadzīves, ražošanas, tajā skaitā bīstamie) paredzēts veikt saskaņā ar normatīvo aktu un noslēgto līgumu prasībām, nododot atkritumus uzņēmumiem, kas nodrošina to apsaimniekošanu. Saskaņā ar Ziņojumu sapropeļa ieguves un apstrādes gaitā blakusprodukti neveidojas.
- 3.3.14. Saskaņā ar Ziņojumā norādīto ar sapropeļa ieguvī saistītā tehnika gan 1. alternatīva, gan arī 2. alternatīvas gadījumā atradīsies Atradnes teritorijā visu tās izstrādes laiku. Pēc darba laika beigām (atkarībā no izvēlētajām alternatīvām) peldošo platformu vai amfībiju attiecīgi paredzēt novietot ezera krastā vai ezera krasta zonā. Savukārt tehnoloģiskajā laukumā visu laiku atradīsies teleskopiskais iekrāvējs, bet 1. alternatīvas gadījumā arī generators elektrosūkņa darbības nodrošināšanai.
- 3.3.15. Saskaņā ar Ziņojumu tehnoloģiskajā laukumā paredzēta arī degvielas uzglabāšana (IBC tipa konteiners, kurā var uzglabāt līdz 1,7 t (2 m^3 tvertnē, pieņemot dīzeļdegvielas blīvumu - $0,850 \text{ t/m}^3$)) Paredzētās darbības nodrošināšanā iesaistīto tehnikas vienību darbināšanai, kā arī notiks to uzpilde. No Ziņojumā sniegtās informācijas izriet, ka tehnikas uzpildi ar degvielu paredzēts veikt tehnoloģiskajā laukumā speciāli izveidotā laukumā ($3 \times 3 \text{ m}$) ar cieta segumu, lai novērstu degvielas iespējamo infiltrāciju gruntī vai gruntsūdeņos, kā arī noplūdi virszemes ūdeņos. Savukārt iespējamas avārijas noplūdes no degvielas uzglabāšanas konteineru novēršanai to paredzēts ievietot vannas tipa konstrukcijā. Tehnoloģiskajā laukumā būs nodrošināta pieeja absorbentiem, iespējamai noplūdušo naftas produktu savākšana.
- 3.3.16. Sapropeļa ieguves vietas rekultivācijai īpašas prasības normatīvos nav izvirzītas, tādēļ īpaši pasākumi pēc derīgā izrakteņa ieguves Bižas ezerā nav paredzēti. Vienlaikus norādāms, ka sapropeļa ieguve ezerā ir uzskatāma par vienu no ezera apsaimniekošanas metodēm, veicinot ezera ekosistēmas kvalitātes uzlabošanu. Savukārt tehnoloģiskajā laukumā esošā infrastruktūra pēc Atradnes izstrādes pabeigšanas tiks demontēta un kopā ar sapropeļa ieguvē izmantoto tehniku aizvesta no teritorijas. Tehnoloģiskā laukuma teritoriju paredzēts noplanēt, uzbūvēt augsnes auglīgo virskārtu un apzaļumot.

3.4. Paredzētās darbības iespējamie alternatīvie risinājumi:

- 3.4.1. Ziņojuma autori Paredzētās darbības teritoriju novērtējuši kā optimālu plānotajai derīgā izrakteņa ieguvei, tādejādi Darbības vietas alternatīva netiek izskatīta, jo tiek vērtēta derīgo sapropeļa ieguve teritorijā, kurā izpētīti un akceptēti derīgā izrakteņu krājumi. Papildus tam Ierosinātāja plāno inovatīvu risinājumu izpēti saistībā ar sapropeļa dehidratācijas tehnoloģijām un uz sapropeļa bāzes veidotu produktu izmantošanas iespējām. IVN ietvaros vērtētās alternatīvas saistīta ar iespējamo sapropeļa ieguves veidu. Proti, Ziņojumā vērtēti divi alternatīvi varianti sapropeļa ieguves tehnoloģijai:
- 3.4.1.1. 1. alternatīva jeb pamatvariants paredz iegūt sapropeli, izmantojot elektrosūkni, kas uzstādīts uz peldošas platformas (plosta).
- 3.4.1.2. 2. alternatīva paredz iegūt sapropeli, izmantojot amfībija tipa ūdenstransporta līdzekli.
- 3.4.2. Sapropeļa ieguves veida tehnoloģiju alternatīvu vērtējums un izvēlētais alternatīvas pamatojums veikts balstoties uz Ziņojuma autoru veiktu IVN gaitā dažādos aspektos vērtēto ietekmju novērtējuma rezultātu savstarpēju salīdzinājumu un izvērtējumu. Proti, alternatīvas salīdzinātas, ņemot vērā katrā no tām pielietoto tehnikas vienību atstātās ietekmes, piemēram, uz ezera uzduļķojumu, gaisa kvalitāti, trokšņa līmeni, vides kvalitāti u.c. (Ziņojuma 4. nodaļa). Secināts, ka sagaidāmā ietekme uz gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni alternatīvu griezumā būtiski neatšķiras. Būtiskākā atšķirība starp abām alternatīvām no ietekmes uz vidi viedokļa ir ezera piesārņošanas risks (gan degvielas noplūdes iespēja no amfībijas degvielas tvertnes, gan uzduļķojums, ko rada amfībija), kas lielāks sagaidāms 2. alternatīvas gadījumā. Izvērtējama rezultātā Ziņojuma autori novērtējuši, ka Paredzētās darbības īstenošanā priekšroka dodama 1. alternatīvai jeb pamatvariantam. Arī DAP 2021. gada 17. septembra vēstulē Nr. 4.9/5197/2021-N (turpmāk – DAP vēstule Nr. 4.9/5197/2021-N) norādīja, ka akceptē derīgā izrakteņa (sapropeļa) ieguvi Bižas ezerā pielietojot 1. alternatīvā vērtēto ieguves tehnoloģiju, vienlaikus ievērojot Ziņojumā iekļautos nosacījumus (Ziņojuma 6. un 7. nodaļā ietvertie pasākumi), kas mazinās negatīvo ietekmi. Novērtējot Ziņojumā vērtētās ietekmes, paredzētos ietekmes uz vidi mazinošos pasākumus, arī Birojs pievienojas DAP un Izstrādātājas viedoklim, ka mazāka ietekme uz vidi sagaidāma 1. alternatīvas gadījumā.

4. Izvērtētā dokumentācija:

- 4.1. SIA “VentEko” 2018. gada 19. decembra vēstule Nr. 01-02/330 “*Par paredzētās darbības iesniegumu sapropeļa ieguvei Bižas ezerā, Andrupenes pagastā, Dagdas novadā*” ar iesniegumu par paredzēto darbību (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/2075).
- 4.2. SIA “VentEko” 2019. gada 11. janvāra vēstule Nr. 01-02/14 “*Par papildus informāciju paredzētās darbības iesniegumam – sapropeļa ieguvei Bižas ezerā, Andrupenes pagastā, Dagdas novadā*”, ar kuru Birojam nosūtīti Nodomu protokoli starp īpašumu īpašniekiem un paredzētās darbības ierosinātājiem (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/66).
- 4.3. Biroja 2019. gada 11. janvāra Lēmums Nr. 5-02/2 “*Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu*”.
- 4.4. Ierosinātājas 2019. gada 12. februāra vēstule “*Par ietekmes uz vidi novērtējuma sākotnējo sabiedrisko apspriedi*”, ar kuru nosūtīts paziņojums par sākotnējo sabiedrisko apspriešanu (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/249).
- 4.5. Ierosinātājas 2019. gada 21. februāra vēstule “*Par Iesniegumu Ietekmes uz vidi novērtējuma programmas saņemšanai*” ar iesniegumu ietekmes uz vidi novērtējuma programmas izsniegšanai (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/298).

- 4.6. Ierosinātājas 2019. gada 21. marta vēstule *“Par ietekmes uz vidi novērtējuma sākotnējo sabiedrisko apspriedi”* un tai pievienotie sākotnējās sabiedriskās apspriešanas materiāli (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/522).
- 4.7. Biroja 2019. gada 28. marta Programma Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējumam.
- 4.8. SIA *“VentEko”* 2021. gada 28. jūnija elektroniskā pasta vēstule un tai pievienotais paziņojums par Ziņojuma sākotnējo sabiedrisko apspriešanu (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1287).
- 4.9. SIA *“VentEko”* 2021. gada 28. jūlija vēstule Nr. 01-02/119 *“Par sabiedriskās apspriešanas materiālu iesniegšanu”* un tai pievienotie ziņojuma sabiedriskās apspriešanas materiāli (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1483).
- 4.10. DAP 2021. gada 3. augusta vēstule Nr. 4.9/4322/2021-N *“Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu derīgā izrakteņa (sapropeļa) ieguvei Bižas ezerā, Andrupenes pagastā, Krāslavas novadā”* ar atsaukumi par sagatavoto Ziņojumu (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1510).
- 4.11. Ierosinātājas 2021. gada 16. augusta vēstule *“Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma iesniegšanu”*, ar kuru Birojā iesniegts sagatavotais Ziņojums un paziņojums par Ziņojuma iesniegšanu Birojā (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1570).
- 4.12. Dienesta 2021. gada 6. septembra vēstule Nr. 2.3/626/LA/2021 *“Par derīgā izrakteņa (sapropeļa) ieguves Bižas ezerā, Andrupenes pagastā, Krāslavas novadā ietekmes uz vidi novērtējuma aktualizēto ziņojumu”* ar atsaukumi par aktualizēto Ziņojumu (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1682).
- 4.13. DAP 2021. gada 17. septembra vēstule Nr. 4.9/5197/2021-N *“Par aktualizēto ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu derīgā izrakteņa (sapropeļa) ieguvei Bižas ezerā, Andrupenes pagastā, Dagdas novadā”* ar atsaukumi par aktualizēto Ziņojumu (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1741).
- 4.14. Krāslavas novada pašvaldības 2021. gada 20. septembra vēstule Nr. 3.15/493 *“Par ietekmes uz vidi novērtējumu”* (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1758).
- 4.15. Biroja 2021. gada 13. oktobra vēstule Nr. 5-01/907 Ierosinātājai, kurā Birojs lūdz precizēt un papildināt Ziņojumā sniegto informāciju.
- 4.16. Ierosinātājas 2022. gada 24. janvāra vēstule *“Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma iesniegšanu”*, ar kuru Birojā iesniegta aktualizētā Ziņojuma versija un paziņojums par Ziņojuma iesniegšanu (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/165).
- 4.17. Izstrādātājas vēstule (Birojā reģistrēta 2022. gada 25. janvārī), ar kuru Birojā iesniegta aktualizētā Ziņojuma un ar to saistīto materiālu elektroniskā versija (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/1109).
- 4.18. Biroja 2022. gada 26. janvāra vēstule Nr. 5-01/87 Ierosinātājai par Ziņojuma izvērtēšanas termiņa pagarinājumu.
- 4.19. DAP 2022. gada 9. februāra vēstule Nr. 4.9/775/2022-N *“Par aktualizēto ietekmes uz vidi novērtējumu paredzētajai darbībai –derīgā izrakteņa (sapropeļa) ieguvei Bižas ezerā”* ar viedokli par papildināto Ziņojumu (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/302).
- 4.20. Ierosinātājas 2022. gada 14. februāra vēstule *“Par ietekmes uz vidi novērtējumu paredzētajai darbībai –derīgā izrakteņa (sapropeļa) ieguvei Bižas ezerā, Andrupenes pagastā, Krāslavas novadā”*, ar kuru tā apliecina, ka piekrīt DAP 2022. gada 9. februāra vēstule Nr. 4.9/775/2022-N izvirzītajiem nosacījumiem (Biroja reģistrācijas Nr. 5-01/318).

5. Informācija par paredzētās darbības novērtēšanas procesā apkopotajiem ieinteresēto pušu viedokļiem un argumentiem (tai skaitā par sabiedriskās apspriešanas rezultātiem):

Detalizēta informācija par Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtēšanas, tajā skaitā sabiedriskās apspriešanas gaitu un termiņiem ir publiskota Biroja tīmekļvietnē www.vpvp.gov.lv daļas “*Darbības jomas*” sadaļā “*Ietekmes uz vidi novērtējums*” apakšsadaļā “*Projekti*” <https://www.vpvp.gov.lv/lv/ietekmes-uz-vidi-novertejumu-projekti>. Citu starpā minētajā vietnē publiskoti arī visi sabiedrisko apspriešanu paziņojumi, kuros norādīta informācija par apspriešanas periodiem, notikušajām sanāksmēm un priekšlikumu iesniegšanas termiņiem. Tālāk Birojs sniedz īsu sabiedrības līdzdalības procesa un apkopoto viedokļu un argumentu izklāstu.

5.1. Sākotnējā sabiedrības informēšana, sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sapulces, ieinteresēto pušu viedoklis un argumenti:

- 5.1.1. Paziņojums par IVN uzsākšanu un Paredzētās darbības sākotnējo sabiedrisko apspriešanu tika publicēts laikraksta “*Ezerzeme*” 2019. gada 15. februāra numurā, ievietots Ierosinātās tīmekļa vietnē www.bit.ly/bizasezers, pašvaldības tīmekļa vietnē www.dagda.lv un Biroja tīmekļa vietnē www.vpvp.gov.lv, kā arī Ierosinātāja par Paredzēto darbību individuāli informēja tos nekustamo īpašumu īpašniekus (valdītājus), kuru nekustamie īpašumi robežojas ar Darbības vietu. Ar sagatavotajiem materiāliem par plānoto Paredzēto darbību varēja iepazīties Dagdas novada pašvaldībā (adrese: Alejas iela 4, Dagda, LV-5674) un Ierosinātās tīmekļa vietnē <http://bit.ly/bizasezers>.
- 5.1.2. Paredzētās darbības IVN sākotnējā sabiedriskā apspriešana klātienē notika 2019. gada 26. februārī Dagdas novada Andrupenes pagasta Tautas namā (adrese: Ezernieku iela 1, Andrupene, Andrupenes pagasts, Dagdas novads, LV-5687) plkst. 17.00. Sanāksmē piedalījās 13 personas. Klātesošajiem tika sniegta informācija par plānoto Paredzēto darbību un IVN procesu, kā arī par sabiedrības iespēju tajā iesaistīties. Klātesošajiem bija iespēja uzdot sev interesējošus jautājumus. Tie galvenokārt bija saistīti ar potenciālajām ietekmēm uz vidi, tajā skaitā iespējamo ūdens piesārņojumu, un to izvērtējamu, kā arī saistībā ar vietas ģeoloģisko izpēti, pētījuma rezultātiem par sapropeļa ieguvu, ieguves tehnoloģijām un tā potenciālo izmantošanu un līdzšinējo sapropeļa ieguves un izmantošanas praksi, tajā skaitā Latvijā.
- 5.1.3. IVN sākotnējās sabiedriskās apspriešanas laikā Birojā netika saņemts neviens viedoklis par Paredzēto darbību.
- 5.1.4. Pamatojoties uz Ierosinātās pieteikumu un sākotnējās sabiedriskās apspriešanas rezultātiem, Birojs sagatavoja un 2019. gada 28. martā izsniedza Programmu ietekmes uz vidi novērtējumam.

5.2. Sabiedrības informēšana, sabiedriskās apspriešanas sapulce, ieinteresēto pušu viedoklis Ziņojuma izstrādes stadijā:

- 5.2.1. Paziņojums par Ziņojuma sabiedrisko apspriešanu tika publicēts laikraksta “*Ezerzeme*” 2021. gada 22. jūnija numurā un ievietots Ierosinātās tīmekļa vietnē <http://bit.ly/bizasezers>, kā arī pašvaldību tīmekļa vietnēs www.dagda.lv un www.kraslava.lv, un Biroja mājaslapā www.vpvp.gov.lv. Informācija par Ziņojuma sabiedrisko apspriešanu tika nosūtīta arī Darbības vietai pieguļošo zemju īpašniekiem. Ziņojums un tā kopsavilkums bija pieejams Andrupenes pagasta pārvaldē (adrese: Skolas iela 3, Andrupene, Andrupenes pagasts, Krāslavas novads, LV-5674) darba laikā un tīmekļa vietnēs - <http://bit.ly/bizasezers>, www.dagda.lv un www.kraslava.lv.
- 5.2.2. Saskaņā ar likuma “*Covid-19 infekcijas pārvaldības likums*” 20. pantā noteikto, Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas sapulce klātienē tika aizstāta ar video prezentāciju un iespēju piecas darba dienas (laika posmā no 2021. gada 5. līdz 9. jūlijam) uzdot sev

interesējošos jautājumus un saņemt atbildes no Ierosinātāja pārstāvja. 2021. gada 7. jūlijā plkst. 17.00 notika tiešsaistes video konference, kas bija pieejama Ierosinātājas tīmekļvietnē <http://bit.ly/bizasezers>. Tiešsaistes video konferencei pieslēdzās 6 interesenti. Tiešsaistē sanāksmes dalībnieki tika iepazīti ar ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru un sabiedrības līdzdalības iespējām tajā, kā arī tika sniegta informācija par Paredzēto darbību un ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātiem. Video konferences laikā tika dota iespēja uzdot jautājumus. Sanāksmes dalībnieks interesējās vai IVN rezultāti parāda, ka sapropeļa ieguve uzlabo ezera ekosistēmu, tajā skaitā, vai veikta šāda analīze.

- 5.2.3. Rakstiskus priekšlikumus un viedokļus par Paredzēto darbību Ierosinātājam vai Birojam varēja iesniegt 30 dienu laikā pēc paziņojuma publicēšanas. Šajā periodā Birojā netika saņemts neviens viedoklis par sagatavoto ziņojumu.

5.3. Sabiedrības informēšana un ieinteresēto pušu viedoklis Ziņojuma izvērtēšanas stadijā:

- 5.3.1. Birojā Ziņojums tika iesniegts 2021. gada 16. augustā. Paziņojums par iesniegto Ziņojumu tika publicēts tīmekļa vietnēs <http://bit.ly/bizasezers>, www.kraslava.lv, www.dagda.lv un www.vpvp.gov.lv. Ziņojums bija pieejams Ierosinātājas tīmekļa vietnē <http://bit.ly/bizasezers>.
- 5.3.2. Atsaucoties uz Biroja lūgumu sniegt viedokli par Ziņojumu, Birojs saņēma:
- 5.3.2.1. Krāslavas novada pašvaldības 2021. gada 20. septembra vēstuli Nr. 3.15/493 “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*”.
- 5.3.2.2. Dienesta 2021. gada 6. septembra vēstuli Nr. 2.3/626/LA/2021, kurā Dienests informēja, ka tam nav priekšlikumu vai iebildumu attiecībā uz sagatavoto ziņojumu.
- 5.3.2.3. DAP 2021. gada 17. septembra vēstuli Nr. 4.9/5197/2021-N, kurā DAP sniedza savu viedokli par ziņojumu, norādot arī uz nepieciešamajiem papildinājumiem, kurus būtu jāiestrādā ziņojumā, kas galvenokārt bija saistīti ar nepieciešamajiem papildu pasākumiem un ierobežojumiem ietekmes uz konstatētajām dabas vērtībām novēršanai un mazināšanai.
- 5.3.2.4. Krāslavas novada pašvaldības 2021. gada 20. septembra vēstuli Nr. 3.15/493, kurā tā informē, ka tā ierosinājumus par izstrādāto ziņojumu neizvirza.
- 5.3.3. Pamatojoties uz Novērtējuma likuma 20. panta otro un trešo daļu, Birojs ar 2021. gada 13. oktobra vēstuli Nr. 5-01/907 Izstrādātājam lūdza sniegt papildu informāciju un vērtējumu vēstulē norādītiem Biroja komentāriem un saņemtajiem institūciju viedokļiem.

5.4. Sabiedrības informēšana par papildināto Ziņojumu:

- 5.4.1. Ziņojuma aktuālā redakcija Birojā tika iesniegta 2022. gada 24. janvārī. Paziņojums par iesniegto Ziņojumu tika publicēts Ierosinātājas, pašvaldības un Biroja tīmekļa vietnēs (<http://bit.ly/bizasezers>, www.kraslava.lv, www.dagda.lv un www.vpvp.gov.lv). Ziņojums bija pieejams Ierosinātājas tīmekļa vietnē <http://bit.ly/bizasezers>.
- 5.4.2. Atsaucoties uz Biroja lūgumu sniegt viedokli par papildināto Ziņojumu, Birojs saņēma:
- 5.4.2.1. DAP 2022. gada 9. februāra vēstuli Nr. 4.9/775/2022-N, kurā tā puda viedokli, ka kopumā Ziņojums ir uzlabots un Paredzētā darbības ietekme uz vidi ir vispusīgi izvērtēta. Vienlaikus DAP arī norādīja uz dažiem precizējošiem uzlabojumiem, kas galvenokārt saistīti ar plānoto Paredzētās darbības rekomendējošo ietekmi mazinošo pasākumu noteikšanu par obligāti veicamiem pasākumiem.
- 5.4.2.2. Ierosinātāja ar 2022. gada 14. februāra vēstuli, kas atsaucoties uz DAP 2022. gada 9. februāra vēstuli Nr. 4.9/775/2022-N pausto viedokli, apliecināja, ka piekrīt

DAP vēstulē izvirzītajiem nosacījumiem un, lai mazinātu Paredzētās darbības negatīvo ietekmi uz vidi un teritorijā esošām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām, un piekrist DAP norādītos pasākumus izpildīt kā obligāti veicamus pasākumus.

6. Nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama:

6.1. Ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros Ziņojuma autori ir novērtējuši iespējamās ietekmes uz vidi saistībā ar Paredzēto darbību, tajā skaitā ietekmes, kas izriet no derīgā izrakteņa ieguves, dehidratācijas, pārkraušanas un transportēšanas. Vērtēta iespējamā ietekme uz teritorijas dabas vērtībām un bioloģisko daudzveidību, tostarp putnu un sīkspārņu populāciju, īpaši aizsargājamām augu sugām un īpaši aizsargājamiem biotopiem, sevišķi kontekstā ar ezeru kā piemērotu dzīvotni, uzturēšanās un barošanās vietu, uz teritorijas hidroloģiskajiem apstākļiem, ezera ūdens kvalitāti un iespējamām zivsaimniecisko resursu izmaiņām, uz gaisa kvalitāti un vides trokšņa līmeņa izmaiņām u.c. ar Paredzēto darbību saistītas ietekmes. Veikts arī Paredzētās darbības ietekmes uz dabas vērtībām, bioloģisko daudzveidību, ainavu u.c. vides resursiem novērtējums, atsevišķi izdalot ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējumu atbilstoši Novērtējuma likuma 4.¹ trešās daļas un Noteikumu Nr. 300 prasībām.

6.2. Izvērtējis Ziņojumā veikto ietekmju novērtējumu, Birojs secina, ka ir apzināti galvenie ar Paredzētās darbības vietu un darbības specifiku saistītie faktori, kas var radīt nelabvēlīgu ietekmi uz vidi, arī Rāznas NP, tajā esošām īpaši aizsargājamām dabas vērtībām, ņemot vērā līdzšinējo teritorijas izmantošanas veidu un vides stāvokli, tuvumā esošos objektus un to jutīgumu, Paredzētās darbības raksturu, apjomus, iespējamā piesārņojuma un traucējumu veidus u.c. Šāda novērtējuma ietvarā Birojs secina, ka būtiskākās ar Paredzēto darbību saistītās ietekmes, ņemot vērā Paredzētās darbības specifiku, plānotos risinājumus un atrašanās vietu, ir sagaidāmās uz Bižas ezeru, tā hidroloģiju un ekoloģiju, arī tā piemērotību kā dzīvotnei, uzturēšanās un barošanās vietai, tostarp īpaši aizsargājamām sugām, kas īpaši vērtējams arī Natura 2000 teritorijas kontekstā. Tāpat arī sagaidāmās gaisa piesārņojošo vielu emisijas ar putekļu daļiņām un trokšņa emisijas ir nozīmīgi traucējumi, ko ikdienā izjutīs iedzīvotāji Darbības vietas tehnoloģiskajam laukumam un pievedceļam tuvāko dzīvojamo māju teritorijās, tomēr trokšņa ietekme, kā arī mehāniskas darbības pašā ezerā var būt būtiskas arī īpaši aizsargājamu sugu kontekstā. Vadoties no sniegtās informācijas, tās apjoma un Ziņojumā izdarītajiem secinājumiem, vairākās jomās ietekmes nav sagaidāmas kompleksas un būtiskas, līdz ar to kā būtiskākos Birojs šajā atzinumā caurlūko 6.3. apakšnodaļā minētos jautājumus.

6.3. Kā būtiskākos Birojs Ziņojumā identificē sekojošus ar Paredzētās darbības realizāciju saistītus ietekmes uz vidi aspektus:

6.3.1. Ietekme uz apkārtnes bioloģisko daudzveidību, Natura 2000 teritoriju un ainavu.

6.3.2. Hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu prognoze un ar sapropeļa ieguves darbiem saistītās ietekmes.

6.3.3. Gaisu piesārņojošo vielu emisija un izmaiņas gaisa kvalitātē, tostarp no derīgā izrakteņa transportēšanas.

6.3.4. Troksnis un tā izplatības novērtējums, tostarp no derīgā izrakteņa transportēšanas.

6.4. Izvērtējot Ziņojumā identificētās un izvērtētās iespējamās plānotās darbības ietekmes uz vidi, Birojs secina:

6.4.1. Ietekme uz apkārtnes bioloģisko daudzveidību, Natura 2000 teritoriju un ainavu:

6.4.1.1. Vērtējot Paredzētās darbības un ar tās nodrošināšanu saistīto darbību ietekmi uz apkārtnes bioloģisko daudzveidību, jāņem vērā, ka Darbības vieta atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (turpmāk – ĪADT) “*Rāznas nacionālais parks*”, kas ir arī Eiropas Savienības nozīmes aizsargājama dabas teritorija (Natura 2000), neitrālajā zonā. Īstenojot Paredzēto darbību, tiks pārveidots līdzšinējais vides stāvoklis

Darbības vietā, ieguves platībā tiks zaudēta un/vai pārveidota pašreizējā veģetācija (ūdenstilpes augājs), mainīts ezerdobes reljefs, ezera hidroloģiskais režīms, sagaidāms, ka parādīsies vai palielināsies ar Paredzētās darbības nodrošināšanu saistīti traucējumi apkārtējā vidē. Vienlaikus sagaidāma arī ezera ekosistēmas uzlabošanās. Paredzētās darbības ietekmju novērtēšanai uz apkārtnes bioloģisko daudzveidību IVN ietvaros piesaistīti un savus atzinumus snieguši atbilstošo jomu eksperti. Biroja secina, ka galvenās identificētās potenciāli nelabvēlīgās ietekmes uz apkārtnes bioloģisko daudzveidību kontekstā ar Paredzēto darbību un tās nodrošinājumu ir derīgā materiāla ieguve teritorijā, kurā konstatēts ES nozīmes aizsargājams biotops 3150 *Eitrofi ezeri ar ieģrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*, pie un kuru kā ligzdošanas un barošanās vietu izmanto īpaši aizsargājamas putnu sugas, bet kā nozīmīgu barošanās vietu – sikspārņi. Tāpat arī prognozētais trokšņa līmeņa palielinājums saistībā ar plānoto sapropeļa ieguvi teritorijā, kurā konstatēta īpaši aizsargājamas putnu sugas kolonija, un iegūtā materiāla transportēšanu pa pašvaldības pievedceļu Darbības vietai, kura tiešā tuvumā izvietotas vairākas viensētas.

6.4.1.2. Atbilstoši Rāznas NP raksturojošai informācijai, norādāms:

6.4.1.2.1. Rāznas NP ĪADT kods ir LV0303400, un atbilstoši likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” (turpmāk – ĪADT likums) 43. panta otrai daļai un šā likuma pielikuma 83. punktam Rāznas NP ir C tipa aizsargājamā teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai un izveidota, lai saglabātu Rāznas ezera un ar to saistīto sugu un biotopu daudzveidību, teritorijas kultūrvēsturiskās un ainaviskās vērtības, kā arī veicinātu teritoriju nenoplicinošu saimniecisko attīstību, dabas tūrisma un ekoloģisko izglītību²⁷. Rāznas NP ir platības ziņā (59 615 ha) viena no lielākajām aizsargājamām teritorijām Latvijā un otrā lielākā Natura 2000 teritorija. Rāznas NP likums nosaka Rāznas nacionālā parka ārējo robežu un funkcionālo zonu robežu shēmu.

6.4.1.2.2. Rāznas NP ir izstrādāts Dabas aizsardzības plāns 2009. – 2019. gadam²⁸ (turpmāk – Dabas aizsardzības plāns). Saskaņā ar Dabas aizsardzības plānu Rāznas NP teritorijai raksturīga tipisku, retu un īpaši aizsargājamo biotopu mozaīka – ainavu dažādība, bioloģiski īpaši vērtīgās platības mijās ar Latgales augstienes kultūrainavu ar izteiksmīgu reljefu.

6.4.1.2.3. Saskaņā ar Rāznas NP Natura 2000 teritorijas standarta datu formu²⁹ galvenās kvalificējošās Rāznas NP aizsardzības pazīmes, kas nosaka Natura 2000 teritorijas kvalitāti un nozīmīgumu, ir biotopi 3150 *Eitrofi ezeri ar ieģrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*, kas atbilstoši novērtētajam konstatēts arī Bižas ezerā, 9160 *Ozolu meži (ozolu, liepu un skābaržu meži)*, 9180* *Nogāžu un gravu meži*, 9020* *Veci jaukti platlapju meži*, 9080* *Staignāju meži*, 91E0* *Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)* un 6430 *Eitrofas augsto lakstaugu audzes*. Galvenās kvalificējošās sugas, kuru aizsardzībai Natura 2000 teritorija noteikta ir 2 zivju sugas - platgalve *Cottus gobio* un akmeņgrauzis *Cobitis taenia*, kā arī 1 zīdītāju suga - diķa naktssikspārnis *Myotis dasycneme*, kas konstatēta Paredzētās darbības teritorijā, pārējās norādītas Ziņojuma 17. pielikuma 4. lpp. Rāznas NP teritorijā

²⁷ 2006. gada 2. novembra likums “*Rāznas nacionālā parka likums*” (turpmāk – Rāznas NP likums).

²⁸ Dabas aizsardzības plāns 2007. – 2017. gadam, kurā izvērtētas Dabas lieguma dabas vērtības, līdzšinējās ietekmes faktori, definēti aizsardzības mērķi u.c. ar teritorijas aizsardzību un apsaimniekošanu saistītie jautājumi. Dabas aizsardzības plāna darbības termiņš pagarināts līdz 2024. gada 31. decembrim (saskaņā ar Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra J. Pūces 2020. gada 5. maija rīkojumu Nr. 1-2/71 “*Par dabas aizsardzības plānu darbības termiņu pagarināšanu*”).

²⁹ Publiski pieejama - <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0303400> skatīta - 07.02.2022.

pārstāvēti Latgales augstienei (Austrumlatvijai) tipiski biotopi: dažāda veida ezeri, zālāji un meži. Tā ir reprezentatīvākā dabisko eitrofo ezeru (biotopa kods 3150) vieta Latvijā, kā arī viena no nedaudzajām piemērotākajām vietām vairākām putnu sugām: melnajam zīriņam *Chlidonias niger*, kuru kolonija konstatēta arī Bižas ezerā, griezei *Crex crex*, sila cīrulim *Lullula arborea* un brūnajai čakstei *Lanius collurio*.

- 6.4.1.2.4. Rāznas NP teritorijas aizsardzības un izmantošanas kārtību, pieļaujamās un aizliegtās darbības nosaka Ministru kabineta 2007. gada 26. jūnija noteikumi Nr. 447 “*Rāznas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*” (turpmāk – Noteikumi Nr. 447). Lai nodrošinātu dabas ekosistēmu aizsardzību, ainavu un sugu ģenētiskās un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un teritorijas saimniecisko attīstību atbilstoši Noteikumiem Nr. 447, Rāznas NP noteiktas šādas funkcionālās zonas – dabas lieguma zona, dabas parka zona un neitrālā zona. Paredzētās darbības teritorija atrodas Rāznas NP neitrālajā zonā. Neitrālā zona izveidota, lai veicinātu Rāznas NP teritorijā esošo apdzīvoto vietu līdzsvarotu un ilgtspējīgu attīstību, saglabātu novadam raksturīgo ainavu un arhitektūru.
- 6.4.1.2.5. Dabas aizsardzības plānā definēti šādi Rāznas NP aizsardzības un apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi: raksturīgā reljefa, ainavas un biotopu kvalitātes saglabāšana; saglabātas reģionam raksturīgās augu sabiedrības, dzīvnieku sugas un to dzīvotnes, veicot atbilstošu biotopu apsaimniekošanu un nodrošinot augstu bioloģisko daudzveidību; veicinātas tūrisma un rekreācijas aktivitātes Rāznas NP teritorijā, ierīkojot tūrisma infrastruktūras objektus; nodrošināta ilgtspējīga Rāznas NP attīstība, sabalansējot dabas un kultūrvēsturiskās vides aizsardzību ar ekonomiskās izaugsmes iespējām.
- 6.4.1.2.6. Atbilstoši jaunākai pieejamajai informācijai³⁰ (Ziņojuma 17. pielikums) Rāznas NP ir konstatēti 27 Eiropas Savienībā aizsargājami biotopi, kas iekļauti Ministru kabineta 2017. gada 28. jūnija noteikumos Nr. 350 “*Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu*”, no tiem 12 ir prioritāri aizsargājami, kas iekļauti Ministru kabineta 2006. gada 21. februāra noteikumos Nr. 153 “*Noteikumi par Latvijā sastopamo Eiropas Savienības prioritāro sugu un biotopu sarakstu*”. Vislielāko kopējo platību veido ezeru biotopi. No aptuveni 150 dažādas kategorijas aizsargājamām sugām, aptuveni 50 ir Eiropas nozīmes aizsargājamās sugas, kuru aizsardzību nosaka Putnu direktīva, Biotopu direktīva un Noteikumi Nr. 396. Lielāko īpatsvaru no tām veido augu sugas (~ 60), mazāk pārstāvētas putnu (38), bezmugurkaulnieku (26), zīdītāju (15), abinieku (8) un zivju (5) sugas. Dažas sugas sastopamas tikai Latvijas DA daļā, ir retas un vispār nav sastopamas Latvijas rietumos vai centrālajā daļā. Atsevišķām sugām Rāznas NP ir vienīgā datu bāzē reģistrētā atradne.
- 6.4.1.2.7. Atbilstoši Dabas aizsardzības plānā un Ziņojumā norādītajam galvenie faktori, kas jau pirms Paredzētās darbības īstenošanas negatīvi ietekmē Natura 2000 teritoriju un tās potenciāli ietekmējamās teritorijas daļu, kurā atrodas Paredzētās darbības teritorija un tās ietekmes zona, un tajās esošās dabas vērtības ir ezeru ūdens kvalitātes pasliktināšanas, kā rezultātā izmainījusies augu un dzīvnieku valsts, notiek ūdenstilpju aizaugšana, veidoja dūņu slānis. Eitrofikācijas rezultātā būtiski pasliktinās ūdens fizikāli ķīmiskā kvalitāte, samazinās sastopamo sugu skaits. Kā

³⁰ Kā norādīts jau šajā atzinumā iepriekš saskaņā ar Ziņojumu, izmantota jaunākā un aktuālākā informācija, kas pieejama Natura 2000 teritorijas standarta datu formā, kā arī Rāznas NP Dabas aizsardzības plānā. IVN Ziņojuma sagatavošanas laikā DAP tika pieprasīta (e-pasta formā) jaunākā informācija no DDPS “*Ozols*” par teritorijā esošām aktuālajām biotopu platībām un sastopamajām augu un dzīvnieku sugām, kas nesakrīt ar Natura 2000 teritorijas standarta datu formā iekļauto informāciju, kas atjaunota 2019. gadā, bet šobrīd ir novecojusi.

viens no negatīvās ietekmes iemesliem minēta notekūdeņu izplūde no kanalizācijas attīrīšanas iekārtām, organisko vielu virszemes notece no lauksaimniecības zemēm, infrastruktūras objektiem, rekreācijas zonām u.c. Vairākos ezeros, tai skaitā Bižas ezerā, veikta ūdens līmeņa pazemināšana, kas pastiprina ezera eutrofikāciju un aizaugšanu. Kā viens no negatīvo ietekmi veicinošiem faktoriem norādīta arī teritoriju nosusināšana. Bižas ezera apkaimi veido nosusinātas mežu un lauksaimniecības zemju platības. Ezerā nonāk ūdeņi no Andrupenes un Bižas ciemu apkārtnē esošajām lauksaimniecības zemēm. Negatīvu ietekmi uz Natura 2000 teritoriju atstāj arī tūrisma un rekreācijas radītā slodze, tostarp rekreācijas vietu ierīkošana ezeru krastos.

- 6.4.1.3. ĪADT likuma 43. panta ceturtā daļa noteic, ka paredzētajai darbībai, kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēto darbību var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000), veic ietekmes uz vidi novērtējumu, bet 43. panta piektā daļa noteic, ka paredzēto darbību atļauj veikt, ja tā negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (Natura 2000) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem.
- 6.4.1.4. Kā norādīts jau iepriekš Paredzēto darbību plānots realizēt Rāznas NP teritorijas (Natura 2000 teritorijā) neitrālajā zonā visā Bižas ezera teritorijā, kā arī tehnoloģiskajā laukumā, kas izvietots ezera krasta zonā. Tādejādi no Paredzētās darbības sagaidāmās ietekmes visos aspektos Natura 2000 teritoriju skars tieši, tāpēc Paredzētās darbības ietekme jānovērtē un tai (gadījumā, ja tā pieļaujama) jānoteic tādi īstenošanas nosacījumi, kas negatīvu un būtisku ietekmi novērš. Novērtējot un nosakot darbības realizācijas nosacījumus, nepieciešams atrast saprātīgu līdzsvaru starp teritorijas attīstību un dabas aizsardzību, nepieļaujot, ka saimnieciskā darbība negatīvi ietekmē Natura 2000 teritorijas ekoloģiskās funkcijas un integritāti, kā arī nepieļaujot, ka tā nonāk pretrunā ar teritorijas izveidošanas un aizsardzības mērķiem.
- 6.4.1.5. Darbības vieta atrodas pie Rāznas NP DR robežas. Bižas ezers atbilst īpaši aizsargājamam biotopam 3150 *Eitrofi ezeri ar ieģrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju* un tajā atbilstoši Sugu un biotopu ekspertes Atzinumam konstatētas tādas aizsargājamās ūdensaugu sugas kā - mieturu hidrilla *Hydrilla verticillata*, sīkā lēpe *Nuphar pumila* (bieži sastopamas) un lokanā nitella *Nitella flexilis* (ļoti reti sastopama). Paredzētās darbības teritorijā un tās apkārtnē saskaņā ar DDPS "Ozols" un Ziņojuma 17. pielikumā pieejamo informāciju Bižas ezeram tuvākajā apkārtnē atrodas vairāki nelieli aizsargājamo, tostarp prioritāras nozīmes, meža biotopu poligoni. Tiešā ezera krastā, tā ZA, A daļā reģistrēti divi biotopa 91E0* *Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)* poligoni (ID 542918 un ID 542922), līdz 100 m attālumā no ezera krasta līnijas atrodas viens biotopa 91D0* *Purvaini meži* poligons (~0,08 m no ezera tā ZA daļā, ID 449756), 100 līdz 300 m attālumā - biotops 9050 *Lakstaugiem bagāti eglu meži* (~0,14 km no ezera tā DA daļā, ID 542923), biotops 91D0* *Purvaini meži* (~ 0,17 km no ezera tā R daļā, ID 542988), biotops 91E0* *Aluviāli meži (aluviāli krastmalu un palieņu meži)* (~ 0,22 km no ezera tā DA daļā, ID 542924) un biotops 9080* *Staignāju meži* (~ 0,29 km no ezera tā ZR daļā, ID 542989).
- 6.4.1.6. Saskaņā ar Ziņojuma 17. pielikumā sniegto informāciju, Paredzētās darbības teritorijā un teritorijā ap ezeru kopumā konstatētas 26 dažādas aizsardzības pakāpes sugas, tostarp 4 īpaši aizsargājamās augu sugas, kā arī jau 6.4.1.5. punktā minētās 3 ūdensaugu sugas, kas atrastas Bižas ezerā (Ziņojuma 17. pielikuma 1. tabula). Kā norādīts šajā atzinumā jau iepriekš, Bižas ezera krastā, Zemes īpašumu teritorijā, kur paredzēts izveidot tehnoloģisko laukumu atrodas ĪADT, dabas piemineklis - dižkoks parastā liepa *Tilia cordata* (ID 18377).

- 6.4.1.7. Sugu un biotopu eksperte savā Atzinumā novērtējusi galvenās ar Paredzētās darbības realizāciju (1. un 2. alternatīva) sagaidāmās nelabvēlīgās ietekmes, kas var apdraudēt Bižas ezerā konstatētā aizsargājamā biotopa un aizsargājamo sugu pastāvēšanu. Vienlaikus norādot jau konkrētas darbības ietekmes mazināšanai (Ziņojuma 4. pielikums). Ievērojot Sugu un biotopu ekspertes Atzinumā novērtēto, netiek prognozēta būtiska nelabvēlīga ietekme uz ezerā konstatēto biotopu un īpaši aizsargājamām augu sugām.
- 6.4.1.8. Novērtējot Paredzētās darbības ietekmes (un to būtiskumu) uz augu sugām, augāju un biotopiem novērtējumu, izdarītie secinājumi balstīti jau uz prognozi, kad tiek realizēti Paredzētās darbības ietekmi mazinoši pasākumi, kas izvirzīti gan kā obligāti veicami, gan rekomendējoši pasākumi. Proti, kā obligāti veicamus pasākumus ietekmes mazināšanai Ziņojuma autori, pamatojoties uz Sugu un biotopu ekspertes Atzinumā sniegtajām rekomendācijām, izvirza vienmērīgu un pakāpenisku sapropeļa ieguvu visā ezera teritorijā, neveidojot padziļinājumus, neveicot iegrimušo ūdensaugu izņemšanu no ezera, bet kā rekomendējošus – virsūdens audžu fragmentēšanu, izplaujot tās vasarā un/vai ziemā virs ledus, nolūkā samazinātu barības vielu daudzumu ezerā, un sapropeļa ieguve nav rekomendējama piekrastes augāju joslā un ar ūdensaugiem aizaugušajos līčos. Tādejādi paliekošās ietekmes būtiskums uz ezerā konstatētajām augu sugām, augāju un biotopu 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju* novērtēta kā neliela nelabvēlīga ietekme. Vienlaikus derīgā materiāla ieguvei prognozējama arī neliela labvēlīga ietekme, jo sapropeļa izņemšana no ezera gultnes³¹ ir arī viena no ezeru rekultivācijas metodēm, kā rezultāta iespējams uzlabot ezeru ekosistēmu kvalitāti.
- 6.4.1.9. Papildus jau minētajam no DAP vēstule Nr. 4.9/775/2022-N norādītā izriet, ka tās ieskatā Ziņojuma 7. nodaļā iekļautie rekomendētie monitoringa pasākumi atiecībā uz ezerā konstatēto biotopu, veicami un attiecināmi uz biotopu 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*, pirms plānotā monitoringa uzsākšanas tā metodika saskaņojama ar DAP. Ņemot vērā plānoto darbu apjomu, kā rezultātā visticamāk tiks ietekmēta visa ezerā konstatētā biotopa aizņemtā plātība, nolūkā pārliecināties par ietekmes būtiskumu, kā arī ievērojot piesardzību, Biroja ieskatā minētā monitoringa veikšanas noteikšanā kā obligāti veicams pasākums, realizējot Paredzēto darbību, uzskatāma par samērīgu. Tāpat DAP vēstulē Nr. 4.9/775/2022-N norādīts, ka Ziņojumā un Sugu un biotopu ekspertes Atzinumā iekļautā rekomendācija par sapropeļa ieguves plānā izstrādi, vadoties pēc ezera dziļuma kartes, kā rekomendācija iekļaujama arī Ziņojuma 6.2. tabulā par ietekmi uz vidi mazinošiem pasākumiem.
- 6.4.1.10. Paredzētās darbības ietekme vērtēta arī uz teritorijā esošo ornitofaunu. Galvenās ar Paredzētās darbības nodrošinājumu saistītās ietekmēm, kas var būt traucējoša ornitofaunai, ir troksnis, ko radīs Paredzētās darbības nodrošināšanā iesaistītās tehnikas vienības. Atbilstoši Ornitologa Atzinumam izpētes teritorijā konstatētas 9 īpaši aizsargājamās putnu sugas³² (Ziņojuma 6. pielikums, Ziņojuma 2.9. nodaļa). Nozīmīgākā no tām kontekstā ar sagaidāmo Paredzētās darbības radīto ietekmi ir melnais zīriņš *Chlidonias niger*. Melno zīriņu kolonija (līdz 15 pāriem, to ligzdas izvietotas uz ūdensaugu sakneņu krāvumiem un ezerā peldošā augāja) konstatēta Bižas ezera ZA daļā, aizaugušā līcī ezera Z piekrastē, iepretim vietai, kur ezera plānots tehnoloģiskais laukums un laipa apkalpojošā personāla nokļūšana uz un no peldošās platformas vai amfībijas. Kopumā, ņemot vērā teritorijā konstatēto putnu

³¹ Atbilstoši, piemēram, Urtāns A. V. (red.) 2017. Aizsargājamo biotopu saglabāšanas vadlīnijas Latvijā. II Upes un ezeri. Dabas aizsardzības pārvalde, Sigulda, pieejama - <https://www.daba.gov.lv/lv/media/4838/download>, skatīta - 21.02.2022.

³² Putnu sugu aizsardzība noteikta saskaņā ar Noteikumu Nr. 396 1. pielikumu un Putnu direktīvas 1. pielikumu.

sugu skaitu, no putnu sugu daudzveidības viedokļa tā vērtējama kā nozīmīga. No Ornitologa Atzinumā sniegtās informācijas izriet, ka Bižas ezers, tā piekrastes augāju josla un ar ūdensaugiem aizaugušies līči vērtējami kā nozīmīga putnu barošanās vieta.

- 6.4.1.11. Atbilstoši Ornitologa Atzinumā sniegtajam vērtējumam, kopumā nav sagaidāma būtiski nelabvēlīga ietekme uz izpētes teritorijā esošo savvaļas putnu populācijām, ja Paredzētā darbība tiek realizēta, atbilstoši Ziņojumam, tās plānotajā un vērtētajā veidā un apjomā. Vienlaikus no Ornitologa Atzinumā novērtētā izriet, ka plānotā sapropeļa ieguve varētu atstāt būtiski nelabvēlīgu ietekmi uz melno zīriņu populāciju Bižas ezerā, ja ieguve tiek veikta to apdzīvotās kolonijas tuvumā zīriņu ligzdošanas periodā vai, ja tiek pārveidots ūdensaugu augājs to ligzdošanas vietā. Turpat arī novērtēts, ka, ievērojot ietekmi mazinošus pasākumus, to iespējams mazināt.
- 6.4.1.12. Izvērtējis Ziņojumā sniegto ietekmes uz putnu populāciju novērtējumu, Birojs secina, ka tas izdarīts jau pamatojoties uz situāciju, kad tiek realizēti Ornitologa rekomendētie Paredzētās darbības ietekmi mazinoši pasākumi, kas izvirzīti gan kā obligāti veicami – saglabājams neskarts ūdensaugu augājs (sapropeļa ieguve nav atļauta) ap zīriņu koloniju vismaz 50 – 100 m attālumā no tās (Ziņojuma 6.1. attēls), gan rekomendējoši - sapropeļa ieguve nav rekomendējam tuvāk par 100 m no zīriņu kolonija, to ligzdošanas periodā (no 20. maija līdz 10. augustam), citviet ezerā sapropeļa ieguve nav rekomendējama piekrastes augāju joslā un ar ūdensaugiem aizaugušajos ezera līčos, kas ir nozīmīgas putnu barošanās vietas, pasākumi. Tādejādi novērtējot sagaidāmās ietekmes būtiskumu, Paredzētās darbības ietekmes uz putnu populāciju vērtēta kā neliela nelabvēlīga ietekme.
- 6.4.1.13. Paredzētās darbības ietekme vērtēta arī uz izpētes teritorijā sastopamo sikspārņu populāciju, ko, atbilstoši Sikspārņu eksperta Atzinumā norādītajam, veido teritorijā pārliecinoši reģistrētas 7 sikspārņu sugas (Ziņojuma 2.4. tabula). Saskaņā ar Sikspārņu eksperta Atzinumu Bižas ezers ir nozīmīga sikspārņu barošanās vieta Andrupenes apkārtnē. Atbilstoši novērtētajam galvenās ar Paredzēto darbību saistītās ietekmes uz sikspārņu populāciju ir iespējama negatīva ietekme uz ezera augāju sapropeļa ieguves gaitā, kas ir “*inkubators*” sikspārņu barībai - kukaiņiem, kā rezultātā varētu samazināties Bižas ezera kā sikspārņiem piemērotas barošanās vietas kvalitāte (netieša ietekme). Savukārt, ja krasta zonā plānotā tehnoloģiskā laukuma apgaismošanā plānots izmantot jaudīgu uz visām pusēm vērstu apgaismojumu, tas var atstāt negatīvu ietekmi gan uz sikspārņu barošanās iespējām (tiešs traucējums), gan ilgtermiņā – uz barības bāzi (kukaiņiem). Kopumā saskaņā ar Sikspārņu eksperta Atzinumā novērtēto Paredzētā darbības tiešā veidā sikspārņu populācijas neietekmēs, bet iespējama pastarpināta ietekme saistībā ar sagaidāmo ietekmi uz barības bāzi. Lai samazinātu potenciāli nelabvēlīgo ietekmi uz teritorijas sikspārņu populāciju, Sikspārņu eksperts savā Atzinumā izvirzījis nosacījumus, ar kādiem pieļaujama Paredzētās darbības realizācija. Būtiskākais no tiem skar Bižas ezera D daļu (Atradnes I iecirkņa teritorijā), kurā sapropeļa ieguve šobrīd bez papildu izpētes nebūtu pieļaujama (Ziņojuma 6.1. attēls), jo minētā teritorija ir nozīmīga barošanās vieta diķa naktssikspārņim *Myotis daubentonii*, kas ir Biotopu direktīvas II pielikuma sugas, kura tādejādi ir kopienai nozīmīga suga. Vienlaikus Sikspārņu eksperts savā Atzinumā iekļāvis arī nosacījumus monitoringam, proti, īstenojot Paredzēto darbību, 2., 3., un 5. gados pēc tās uzsākšanas pēc analogas metodikas, kāda norādīta Sikspārņu eksperta Atzinumā, novērtējams, vai nemainās sikspārņu sugu sastāvs un vai būtiski neizmainās sikspārņu aktivitāte. Monitoringa rezultātā, konstatējot būtiskas sikspārņiem piemēroto biotopu pasliktināšanās un no tās izrietošās sikspārņu sugu sastāva/aktivitātes samazināšanās, lemjams par sapropeļa ieguves ierobežošanu vai pārtraukšanu.

- 6.4.1.14. Arī ietekmes uz sīkspārņu populāciju novērtējums izdarīts jau vērtējot situāciju, kad tiek realizēti Sīkspārņu eksperta norādītie Paredzētās darbības ietekmi mazinoši pasākumi, kas Ziņojumā izvirzīti gan kā obligāti veicami – sapropeļa ieguve šobrīd nav pieļaujama ezera D daļā (Atradnes I iecirkņa teritorijā), un nav pieļaujama jaudīga uz visām pusēm vērsta apgaismojuma uzstādīšana ne sapropeļa ieguves, ne tehnoloģiskā laukuma teritorijās, gan rekomendējoši – izvirzot vēlamos nosacījumus apgaismojuma izvēlei, kas atstāj mazāku ietekmi. Tāpat Ziņojuma autori Sīkspārņu eksperta Atzinuma norādītos nepieciešamā monitoringa pasākumus iekļāvuši arī Paredzētās darbības ietekmes novēršanas un samazināšanas plānā (Ziņojuma 6.2. tabula) un veicamā monitoringa pasākumos (Ziņojuma 7. nodaļa). No Ziņojumā sniegtās informācijas izriet, ka par sapropeļa ieguves iespējamību Atradnes I iecirkņa teritorijā lemjams, pēc plānotā sīkspārņu monitoringa rezultātu izvērtēšanas³³. Proti, ievērojot izvirzītos ietekmi mazinošos pasākumus, sagaidāmā ietekme uz teritorijas sīkspārņu populāciju vērtējama kā neliela nelabvēlīga ietekme.
- 6.4.1.15. No Paredzētās darbības ietekmes uz zivju resursiem novērtējuma izriet, ka Bižas ezerā kontrolzvejas laikā konstatētas 11 sugu zivis. Tikai vienai no tām – auslejai *Leucaspis delineatus* - noteiks aizsardzības statuss saskaņā ar Bernes konvencijas III pielikumu. Atbilstoši Ihtiologa Atzinumā vērtētajam ausleju populāciju apdraudoši faktori Bižas ezerā nav konstatēti, bet, iespējam, ka tās ietekmē slāpšana ziemā, kas kā ihtiofaunu ietekmējošs faktors Bižas ezerā novērots jau iepriekš un attiecināms arī uz citām zivju sugām. Savukārt attiecībā uz zivju resursiem kopumā novērtēts, ka zivju nārstam un turpmākai attīstībai piemērotas dzīvotnes atrodamas gandrīz visā ezera teritorijā, bet zivju bojāeju (galvenokārt, saistībā ar ietekmi uz to jaunākajām attīstības stadijām – ikriem, kāpuriem, mazuliem) var izraisīt gan plānoto darbu tieša mehāniska iedarbība, gan darbu ietekme uz ūdens kvalitāti. Saskaņā ar Ihtiologa sniegto vērtējumu, veicot Paredzēto darbību pakāpeniski, kopumā zivju sugām piemēroto potenciāli ietekmēto dzīvotņu platības īpatsvars pret līdzīgu pieejamo dzīvotņu platību visā ezerā novērtēts kā neliels. Tādejādi novērtēts, ka, iespējams, daļa ezera arī auslējam būs mazāk piemērota, bet ietekme būs lokāla. Tāpat novērtēts, ka sapropeļa ieguve, tādejādi samazinoties nogulumu apjomam un ezera aizaugumam, bet palielinoties ezera dziļumam un samazinoties zivju slāpšanas riskam ziemā, varētu atstāt arī pozitīvu ietekmi gan uz ausleju, gan ezera zivju populāciju kopumā. Lai samazinātu potenciāli nelabvēlīgo ietekmi uz Bižas ezerā esošo aizsargājamo zivju sugu, zivju populāciju kopumā un saimnieciski nozīmīgiem zivju resursiem, arī Ihtiologs savā Atzinumā izvirzījis nosacījumus, ar kādiem pieļaujama Paredzētās darbības realizācija.
- 6.4.1.16. Ziņojumā ietekmes uz zivsaimnieciskajiem resursiem novērtējums veikts jau vērtējot situāciju, kad tiek realizēti Ihtiologa norādītie Paredzētās darbības ietekmi mazinoši pasākumi, kas Ziņojumā izvirzīti kā obligāti veicami. Nozīmīgākais ietekmi mazinošais pasākums paredz ar sapropeļa ieguvu tieši saistītos darbus un darbus, kas saistīti ar iespējamu būtiska ūdens piesārņojuma risku, neveikt nozīmīgākajā saldūdens zivju nārsta un ikru attīstības laikā no 1. aprīļa līdz 20. jūnijam. Ievērojot izvirzītos ietekmi mazinošos pasākumus, sagaidāmā ietekme uz Bižas ezera zivsaimnieciskajiem resursiem novērtēta kā nebūtiska ietekme.
- 6.4.1.17. Kopumā secināms, ka no veiktā novērtējuma neizriet, ka, realizējot paredzētos ietekmes samazināšanas risinājumus, būtu prognozējama būtiska ietekme šajā Paredzētās darbības ietekmes skartajā Rāznas NP daļā. Paredzētās darbības ietekmes vērtētas, izsverot gan to, vai un kā tās varētu ietekmēt Rāznas NP ekoloģiskās funkcijas un viengabalainību, kā arī ietekmēt tā aizsardzības mērķu sasniegšanu.

³³ Ziņojuma 109. lpp, 6.1. attēla aprakstā norādīts, ka I iecirkņa apguves uzsākšana iespējama pēc sīkspārņu monitoringa un tā rezultātu izvērtējuma.

- 6.4.1.18. Ietekmes uz Natura 2000 teritoriju izvērtējums, tajā skaitā kopskatā ar faktoriem, kas jau pirms Paredzētās darbības īstenošanas ietekmē tā teritoriju, ietverts atsevišķā Ziņojuma daļā (Ziņojuma 17. pielikums). Secināts, ka Paredzētā darbība neradīs tādas ietekmes, kuru rezultātā varētu samazināties īpaši aizsargājamo biotopu vai sugu dzīvotņu platības³⁴. Attiecībā uz sagaidāmajām izmaiņām teritorijā konstatēto aizsargājamo sugu populāciju blīvumā, no sniegtās informācijas izriet, ka lielākajai daļai aizsargājamo sugu, kas konstatētas izpētes teritorijā, nav pieejamas pilnīgas informācijas par populāciju blīvumu vai to nevar noteikt. Attiecīgi vērtējumu par ietekmi uz populāciju blīvumu nevar izdarīt. Savukārt prognozēts, ka sagaidāma ezerā sastopamo melno zīriņu populācijas izsūšana minētajā teritorijā visā tās apjomā jeb par 10 – 15 pāriem kopumā. Nav konstatēts, ka Paredzētās darbības ietekmē varētu tikt veicināta vai izraisīta īpaši aizsargājamo biotopu vai sugu dzīvotņu fragmentācija, izraisīta īpaši aizsargājamo biotopu vai sugu dzīvotņu platību izolētība (nošķirtība) no citiem tādiem pašiem biotopiem vai sugu dzīvotnēm. Novērtētie Paredzētās darbības radītie traucējumi ir mehāniskā ietekme uz ūdensaugiem, to izvākšana un ezera augāja iznīcināšana, troksnis attiecībā uz visām konstatētajām aizsargājamām putnu sugām, spēcīgs apgaismojums attiecībā uz sikspārņu sugām un ūdens piesārņojums attiecībā uz ūdensaugu sugām. Savukārt, novērtējot izmaiņas dzīvotnes kvalitātē, prognozēts, ka samazināsies barības bāzes apjoms sikspārņiem, sagaidāma ūdens apjoma palielināšana un līdz ar to ūdensaugiem piemērotās dzīvotnes kvalitātes, vienlaikus arī biotopa 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju* kvalitātes uzlabošanās, bet tādejādi barības vielu apjoma samazināšanās resnvēdera purvspārei.
- 6.4.1.19. Kopumā secināts, ka Paredzētās darbības ietekmes ir saistītas ar likumsakarībām un mijiedarbībām, kuras nosaka teritorijas struktūru un funkcijas (ezers kā ekosistēma), un ka šādā kontekstā nevar izslēgt ietekmes uz vairākām sugu grupām – zivīm, sikspārņiem, putniem, kukaiņiem, ūdensaugiem, tostarp īpaši aizsargājamām sugām. Savukārt, lai arī sagaidāma ietekme uz visu ezerā konstatēto biotopu 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*, tā var izpausties kā minētā biotopa, vienlaikus zivīm un konstatētajiem īpaši aizsargājamiem ūdensaugiem piemērotās dzīvotnes, kvalitātes uzlabošanās. Proti, ezera nogulumu izsmelšanas (ieguves) rezultātā mehāniski tiks ietekmēta ezera gultne, augājs, tādejādi sagaidāmas izmaiņas barības bāzes apjomā sikspārņiem, ligzdošanai piemērotu platību samazināšanās melnajam zīriņam un niedru lijai, kāpuru attīstībai piemērotu vietu samazināšanās resnvēdera purvspārei, vienlaikus palielināsies brīvā ūdens apjoms, notiks labāka ūdens apmaiņa, kā rezultātā uzlabosies biotopa un līdz ar to arī zivīm un ūdensaugiem piemērotās dzīvotnes kvalitāte.
- 6.4.1.20. Vērtējot Paredzētās darbības ietekmes būtiskumu uz Rāznas NP teritoriju, tās ekoloģiskajām funkcijām, integritāti un aizsardzības un izmantošanas mērķiem, no ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējuma izriet, ka, neveicot ietekmi mazinošus pasākumus, ar Paredzētās darbības īstenošanu būtiski nelabvēlīga ietekme sagaidāma uz biotopu 3150 *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*. Tāpat ezera ūdens kvalitāti būtiski varētu ietekmēt avārijas situācijas, piemēram, iegūtā materiāla noplūde atpakaļ ezerā vai piesārņojums ar naftas produktiem no izmantotās tehnikas vai iekārtām, tādejādi būtiski varētu tikt ietekmēti ezera zivju resursi un aizsargājamās zivju sugas sastopamība. Būtiska ietekme sagaidāma no sapropela ieguves putnu ligzdošanas laikā, tādejādi iznīcinot uz ezera augāja esošās putnu ligzdas vai mazuļus, savukārt trokšņa ietekmē putni varētu pamest ligzdas neizperējot mazuļus. Vienlaikus novērtēts, ka sagaidāmās ietekmes iespējams būtiski samazināt

³⁴ No Ziņojumā sniegtās informācijas secināms, ka ietekmes, atbilstoši Noteikumos Nr. 300 noteiktajam, vērtētas uz tām īpaši aizsargājamām sugām un biotopiem, kas konstatētas Bižas ezerā un tā apkārtnē.

vai novērst ar salīdzinoši vienkāršiem pasākumiem, nosakot ierobežojumus darba apjomam un periodam.

- 6.4.1.21. Šādi pasākumi Paredzētās darbības ietekmes uz izpētes teritorijas bioloģisko daudzveidību mazināšanai un tādejādi arī ietekmes būtiskuma uz Natura 2000 teritorijas ekoloģiskajām funkcijām, integritāti un aizsardzības un izmantošanas mērķiem mazināšanai, Ziņojuma autori, pēc sugu un biotopu ekspertu rekomendācijām un DAP sniegtā viedokļa un rekomendācijām, ievērojot Noteikumu Nr. 300 9.9. punktā noteikto, iestrādājuši un vērtējuši Ziņojuma 17. pielikuma 4. tabulā. Galvenie novērtētie ietekmi mazinošie pasākumi apskatīti jau šajā atzinuma sadaļā iepriekš, ka arī Ziņojumā iestrādāti kā obligāti veicami un rekomendējoši pasākumi (Ziņojuma 6.2. tabula), ar kādiem Paredzētā darbība veicam, lai sasniegtu izvirzītos mērķus Paredzētās darbības ietekmes novēršanai vai samazināšanai, tāpēc detalizētāk šeit vairs netiek analizēti. Uzskatāmi un vienkopus tie parādīti arī Ziņojuma 6.1. tabulā “*Sapropeļa ieguves ierobežojumu laika grafiks*”, bet Ziņojuma 6.1. attēlā uzskatāmībai parādītas teritorijas, uz kurām minētie ierobežojumi attiecināmi.
- 6.4.1.22. Novērtēts, ka Paredzētās darbības ietekme uz kopējo Rāznas NP nebūs būtiska. Tāpat novērtēts, ka Paredzētās darbības īstenošana, ievērojot plānotos Paredzēto darbību ierobežojošs pasākumu, kas izvērtēti Ziņojuma 17. pielikuma 4. tabulā, ietekmi uz Natura 2000 teritorijas ekoloģiskajām funkcijām un integritāti neradīs, un ka tā nenonāk pretrunā ar Rāznas NP izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Tādejādi Ziņojumā arī novērtēts, ka kompensējošie pasākumi nav nepieciešami. Izvērtējis Ziņojumu, lietā apkopotos vērtējumus un izteiktos viedokļus, arī Birojs nonāk pie šāda secinājuma. Papildus minētajām Birojs secina, ka, ņemot vērā prognozēto - aizsargājamā biotopa platība nesamazināsies, bet, kā novērtēts un norādīts jau šajā atzinumā iepriekš, sagaidāma tā kvalitātes uzlabošanās. Tādejādi kontekstā ar vienu no Dabas aizsardzības plānā izvirzītajiem Natura 2000 teritorijas aizsardzības ilgtermiņa mērķiem – “*Labvēlīgs aizsardzības statuss saldūdens biotopiem, nodrošinot nepieciešamos apstākļus ar tiem saistītajām augu, bezmuļgurkaulnieku, zivju un putnu sugām, sekmīga eitrofikācijas samazināšana un ieplūstošo notekūdeņu kontrole.*”, kas tieši saistāms ar Paredzētās darbības teritoriju, realizējot Paredzēto darbību tās vērtētajā veidā un apjomā, kā arī ievērojot Ziņojumā izvirzītos ietekmi uz bioloģisko daudzveidību samazinošos pasākumus, tā ne tikai nav pretrunā ar minēto Rāznas NP aizsardzības mērķi, bet, iespējams, pat veicinās tā sasniegšanu.
- 6.4.1.23. Saskaņā ar Ziņojumā veikto ietekmes uz teritorijas ainavu novērtējumu nav sagaidāms, ka ar Paredzēto darbību teritorijā notiks būtiskas esošās ainavas strukturālās izmaiņas. Nozīmīgākās redzamās izmaiņas saistītas ar tehnoloģiskā laukuma izveidi ezera krastā, vienlaikus teritorijā maksimāli paredzēts saglabāta tās dabīgo reljefu. Ņemot vērā, ka sapropeļa ieguve ezerā plānota pakāpeniski, aptuveni 60 gadu ilgā periodā, neatstājot degradējošu iespaidu uz ainavu un vidi kopumā, jo Paredzētās darbībai nepieciešamā sauszemes teritorija tiks rekultivēta (saskaņā ar Ziņojumu pēc Paredzētās darbības realizācijas beigām tehnoloģiskajā laukumā esošos ar Paredzētās darbības nodrošināšanu saistītos infrastruktūras elementus paredzēts demontēt un aizvesti no teritorijas, bet teritoriju apzaļumot). Attiecībā uz izmaiņām ainavā Birojs pievienojas Ziņojumā secinātajam. Lokāli ir sagaidāmas negatīvas pārmaiņas, tās būs salīdzinoši ilgstošas un mazināmas tikai ar rekultivācijas pasākumiem. Tomēr ietekmes nav sagaidāmas tik būtiskas un kompleksas, lai aprobežotu Paredzētās darbības veikšanu.
- 6.4.1.24. Izvērtējis Ziņojumā un ekspertu Atzinumos sniegto vērtējumu, kopumā Birojs secina, ka, realizējot Paredzēto darbību tās plānotajā veidā un apjomā, vienlaikus īstenojot paredzētos obligāti veicamos pasākumus nelabvēlīgās ietekmes uz Paredzētās

darbības teritorijas un tās ietekmes zonā esošo bioloģisko daudzveidību mazināšanai, izsverot arī rekomendējošo pasākumu ieviešanu un veicot nepieciešamos monitoringa pasākumus, kas Ziņojumā iestrādāti gan pēc IVN gaitā iesaistīto sugu un biotopu ekspertu rekomendācijām, gan pēc konsultācijām ar DAP un tās sniegto viedokli un rekomendācijām, nav sagaidāma tik būtiska ietekme, lai kopumā aizliegta Paredzēto darbību, pie nosacījuma, ka tiek izvirzīti un ievēroti nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība īstenojama vai nav pieļaujama. Birojs var pievienoties Ziņojuma autoru izdarītajiem secinājumiem, ka, ievērojot nepieciešamos Paredzēto darbību ierobežojošos laika un teritoriālos pasākumus, ietekme uz teritorijas bioloģisko daudzveidību visos no vērtētajiem aspektiem (uz sugām un biotopiem, putnu un sīkspārņu populāciju, zivsaimnieciskajiem resursiem) nav sagaidāma būtiska, un iespējams pat labvēlīgs efekts, kad līdz ar ezera nogulumu izsmelšanu, iespējams uzlabot tā ekoloģisko stāvokli.

6.4.1.25. **Lemjot par nosacījumu izvirzīšanas nepieciešamību, Birojs uzsver, ka normatīvajos aktos noteikto prasību, tajā skaitā tieši uz Rāznas NP aizsardzību un izmantošanu attiecināmo, uz ĪADT un citu uz īpaši aizsargājamu dabas vērtību saglabāšanu un aizsardzību attiecināmo normatīvu ievērošana ir beznosacījuma prasība, kas jau noregulēta ar ārējiem normatīvajiem aktiem, un ir Ierosinātājai saistoša. Citādā veidā Paredzētā darbība nav pieļaujama. Vienlaikus Novērtējuma likuma 24. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka Ierosinātāja ir arī atbildīga par Ziņojumā ietvertu risinājumu, tai skaitā tādu, kas paredzēti ietekmes novēršanai un samazināšanai, īstenošanu. Tādēļ Birojs atzīst par nepieciešamu saskaņā ar Novērtējuma likuma 20. panta desmito daļu darbu veikšanai norādīt nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama:**

- a) Bižas ezerā esošās Atradnes izstrāde un ar to saistītie darbi arī ezera krastā esošajā teritorijā nedrīkst negatīvi ietekmēt Rāznas NP un tajā esošās dabas vērtības (tostarp plānotā tehnoloģiskā laukuma teritorijā esošo dabas pieminekli – dižkoku), tā ekoloģiskās funkcijas un aizsardzības mērķus. Attiecīgi jāparedz un jārealizē ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā vērtētie un Ziņojuma 6.2. tabulā ietvertie obligāti veicamie un rekomendējošie inženiertehniskie un organizatoriskie pasākumi šīs teritorijas aizsardzībai un monitoringam, kā arī monitoringa pasākumi, kas ietverti Ziņojuma 7. nodaļā.
- b) Ievērojot minēto, Paredzētā darbība gada griezumā nav pieļaujama ar citādu ieguves darbu teritoriālo un laika ierobežojumu grafiku, kā tas norādīts Ziņojuma 6.1. tabulā “*Sapropēļa ieguves ierobežojumu laika grafiku*” un atbilstoši attiecināmi uz Ziņojuma 6.1. attēlā norādītajām teritorijām, tostarp sapropēļa ieguve pašlaik nav pieļaujama ezera D daļā (Atradnes I iecirkņa teritorijā).
- c) Papildus jau Ziņojuma 6.2. tabulā norādītajiem inženiertehniskajiem un organizatoriskajiem pasākumiem ietekmes uz vidi mazināšanai vai novēršanai tajos pie “*Ietekmes uz augu sugām, augāju un biotopiem*” ietekmes novēršanas un/vai samazināšanas pasākumiem kā “*Rekomendācijas ietekmes mazināšanai*” iekļaujams pasākums “*Uzsākot sapropēļa ieguvi, izstrādāt ieguves plānu, vadoties pēc ezera dziļuma kartes*”.
- d) Paredzētās darbības ietekmes monitorings veicams atbilstoši Ziņojuma 7. nodaļā norādītajiem un plānotajiem pasākumiem. Sīkspārņu monitoringa un biotopa 3150 *Eitrofī ezeri ar ieģrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju* monitoringa metodika un nosacījumi saskaņojami ar DAP un, ja nepieciešams, attiecīgajā jomā sertificētu sugu un biotopu ekspertu.

Jānodrošina monitoringa rezultātu izvērtēšana un iesniegšana DAP, nepieciešamības gadījumā lemjot par papildu nosacījumiem negatīvās ietekmes nepieļaušanai vai mazināšanai, tostarp par izmaiņām nosacījumos sapropēja ieguves turpināšanai vai pārtraukšanai. Par sapropēja ieguves iespējamību Atradnes I iecirkņa teritorijā lemjams pēc sikspārņu monitoringa rezultātu izvērtēšanas.

- e) Teritorijas rekultivācijas plāns attiecībā uz Paredzētās darbības teritorijas sauszemes daļu, un piemērotākie risinājumi iestrādājami derīgā izrakteņu ieguves projektā. Pēc nepieciešamības par piemērotākajiem sauszemes teritorijas rekultivācijas risinājumiem jākonsultējas ar DAP.**

6.4.2. Hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma izmaiņu prognoze un ar sapropēja ieguves darbiem saistītās ietekmes:

- 6.4.2.1. Ietekmju novērtējums uz apkārtējās teritorijas hidroloģisko un hidroģeoloģisko režīmu veikts balstoties uz pieejamo informāciju, tostarp par izpēti teritorijas uzbūvi, ezera apkārtnē esošiem meliorācijas sistēmas objektiem, ezera ūdens kvalitāti, tās analīzi, veiktajām ezera ūdens kvalitātes analīzēm un prognozi par virszemes ūdeņu piesārņojumu. Paredzētās darbības iespējamā ietekme vērtēta tādos aspektos kā ietekme uz izpēti teritorijas hidroloģiskajiem apstākļiem, ietekme uz ezera ūdens kvalitātes izmaiņām, ietekme uz virszemes ūdeņu piesārņojumu u.c. Nozīmīgākais aspekts, kas šajā atzinumā apskatīts detālāk ir iespējamā ietekme uz ūdens ezera ūdens kvalitātes izmaiņām un virszemes ūdens piesārņojumu
- 6.4.2.2. Novērtēts, ka Bižas ezerā plānotā sapropēja ieguve kopumā veicinās ezera ūdens kvalitātes uzlabošanu, jo, izsmelot ezerā esošos nogulumus, palielināsies ezera akvatorijā esošā brīvā ūdens un līdz ar to arī tajā esošā skābekļa apjoms, kas savukārt, veicinās ezerā ieplūstošo barības vielu-biogēnu aprites palēnināšanos un samazinās ezera novecošanās ātrumu. Prognozēts, ka ūdens apjoma palielināšanās ezerā veicinās arī zivju slāpšanas varbūtības samazināšanos. Tādejādi kopumā secināts, ka sapropēja ieguve veicinās ezera kopējā ekoloģiskā stāvokļa uzlabošanu, kas ietver arī ūdens kvalitātes uzlabošanu. Vienlaku, šāda metode – sapropēja ieguve, kā norādīts jau šajā atzinumā iepriekš, uzskatāmā arī par vienu no eitorofo ezeru, kādiem pieskaitāms arī Bižas ezers, rekultivācijas metodēm.
- 6.4.2.3. Ziņojumā novērtēts, ka šajā aspektā viena no ar Paredzēto darbību saistītajām nelabvēlīgajām ietekmēm ir iespējamā biogēno vielu - slāpekļa un fosfora atkārtota nonākšana ezerā ar sapropēja dehidratācijas laikā noplūdušo ūdeni. Aprēķināts, ka no iegūta materiāla dehidratācijas rezultātā gada laikā ezerā akvatorijā atpakaļ tiek atgriezti $\sim 1\,900\text{ m}^3$ ūdens, kas veido $\sim 0,1\%$ no ezerā esošā ūdens apjoma, kas kopumā vērtējams kā nenoīmīgs daudzums. Ziņojuma autori, ievērojot Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas gaitā izteikto DAP rekomendāciju, novērtējuši, ka, lai ierobežotu biogēno vielu atkārtotu nonākšanu ezerā ar sapropēja dehidratācijas laikā noplūdušo ūdeni, ezera piekrastē esošā niedru meldru zona var kalpos kā dabīgs mitrājs jeb filtrāta ūdeņu sedimentācijas zona (Ziņojuma 1.7. attēls), bet tās funkciju nodrošināšanai veicami apsaimniekošanas pasākumi - regulāra izplaušana (vismaz reizi gadā). Minētos pasākumu, atbilstoši DAP rekomendācijai, Ziņojuma autori iekļāvuši arī Ziņojumā vērtēto inženiertehnisko un organizatorisko pasākumu ietekmes uz vidi mazināšanai vai novēršanai kopumā (Ziņojuma 6.2. tabula).
- 6.4.2.4. Ziņojumā identificēts, ka virszemes ūdeņu piesārņojums saistībā ar Paredzēto darbību iespējams avārijas noplūdes rezultātā (piemēram, degvielas) piesārņojumam nonākot ūdenī, no uzduļķojuma veidošanās ezerā sapropēja ieguves un transportēšanas uz krastu gaitā, kā arī sekundāra piesārņojuma nokļūšana un uzduļķojuma veidošanās no tehnoloģiskajā laukumā izvietotajiem ģeotekstila maisiem.

- 6.4.2.5. Bīstamo ķīmisko vielu iespējamā nonākšana ūdenī avārijas rezultātā Ziņojumā novērtēta kā mazvarbūtīga. No novērtējuma izriet, ka 2. alternatīvas gadījumā ezera piesārņojuma risks ar naftas produktiem ir lielāks, jo sapropeļa ieguvē izmantotā amfibija tiek darbināta ar dīzeļdzinēju, kas kopā ar degvielas tvertni, visu ieguves laiku atrodas ezerā. Tādejādi degvielas iespējamās noplūdes gadījumā negatīvi var tikt ietekmēti gan ezera zivju resursi, gan ezera ekoloģiskais stāvoklis kopumā. Avāriju riska novēršanai Ziņojumā iestrādāti gan preventīvi pasākumi, gan pasākumi avārijas seku operatīvai likvidēšanai, kas nodrošināmi obligāti, lai līdz minimumam samazinātu vides piesārņojuma ar naftas produktiem u. tml. risku.
- 6.4.2.6. Atbilstoši Ziņojumā vērtētajam 1. alternatīvas gadījumā uzduļķojums ezerā praktiski neveidosies, jo minētās alternatīvas tehnoloģijā nav iesaistīti rotējoši mehānismi. Neliels uzduļķojums (1 līdz 2 m platumā) varētu tikt prognozēts kausa iegremdēšanas laikā pirms sapropeļa ieguves uzsākšanas, bet sapropeļa sūknēšanas laikā, palielinoties ūdens slāņa biezums, uzduļķojums mazināsies. Atbilstoši novērtētajam prognozētais uzduļķojuma 1. alternatīvas gadījumā būs ļoti minimāls, īslaicīgs un nebūtisks, bet ietekmes zona – neliela. Savukārt 2. alternatīvas gadījumā amfibijas pārvietošanas rezultātā sagaidāma zināma ezera viļņošanās, zemūdens straumes un ūdens uzduļķošana. Proti, amfibijas kāpurķēdes, dzenskrūve, kā arī rotējošais mehānisms, kas nodrošina sapropeļa un ūdens masas padevi uz sūkni, rada ievērojamu ezera ūdens uzduļķojumu. Prognozēts, ka uzduļķojums varētu veidoties līdz pat 15 - 20 rādiusā ap peldlīdzekli, apmēram 125 m² platībā, kā rezultātā sagaidām nelabvēlīga ietekme uz iegrimušajiem ūdensaugiem, kas nodrošina ezeram dzidrūdus stāvokli (ūdens caurredzamība tiks samazināta), un ūdenī var atbrīvoties fosfors, kas akumulējies nogulumu slānī, radot apdraudējumu ezera ekosistēmai kopumā. Savukārt abu alternatīvu gadījumā iegūtā sapropeļa transportēšana uz krastu pa cauruļvadu (to virs ūdens notur ar peldošu pludiņu palīdzību) nav saistāma ar uzduļķojuma veidošanos ezerā. Birojs pievieno Ziņojuma autoru izdarītajam secinājumam, ka ietekmes uz ezera ūdens kvalitāti aspektā mazāka ietekme uz ezera ekosistēmu sagaidāma, sapropeļa ieguvē pielietojot Ziņojumā vērtēto ieguves tehnoloģiju 1. alternatīvu jeb ieguvē ar elektrosūkni.
- 6.4.2.7. Savukārt sekundārā piesārņojuma nokļūšana ezerā saistāma ar iespējamu (nekvalitatīva, brāķēta) ģeotekstila maisa pārplīšanu vai maisa uzpildes procesā tam neatbilstoši piestiprinātu sapropeļa transportēšanas cauruļvada noslēdzošo galu, kā rezultātā no ezera krastā esošā tehnoloģiskā laukuma atpakaļ uz ezeru var noplūst iegūtais materiāls. Šādas situācijas rašanās novēršanai pēc DAP vēstulē Nr. 4.9/5197/2021-N sniegtās rekomendācijas Ziņojumā iestrādāts papildu risinājums – grāvja kā aizsargbarjeras izveide tehnoloģiskā laukuma malā pie ģeotekstila maisu uzglabāšanas laukuma, kas vērsts pret ezeru (Ziņojuma 1.7. attēls), kurā sapropeļa avārijas noplūdes gadījumā tiks uztverts un būs iespējams operatīvi savākt izlijušo materiālu, vienlaikus nodrošinot arī grāvja uzraudzību un regulāru tīrīšanu.
- 6.4.2.8. Vērtējot Paredzētās darbības ietekmi uz izpētes teritorijas hidroloģiskā režīma un ūdens kvalitātes izmaiņām, virszemes ūdeņu piesārņojuma riska novērtējumu, secināms, ka tas Ziņojumā izdarīts jau vērtējot situāciju, kad tiek realizēti plānotie Paredzētās darbības ietekmi mazinoši pasākumi, kas Ziņojumā izvirzīti gan kā obligāti veicami, gan rekomendējoši un šī atzinuma dažādās nodaļās apskatīti jau iepriekš. Kopumā novērtēts, ka, ievērojot plānotos inženiertehniskos un organizatoriskos pasākumus ietekmes novēršanai vai mazināšanai (Ziņojuma 6.2. tabula), sagaidāma nebūtāka ietekme uz teritorijas hidroloģiskā režīma un ūdens kvalitātes izmaiņām, kā arī uz virszemes ūdeņu piesārņojumu.

6.4.2.9. Izvērtējis Ziņojumu un tajā veikto novērtējumu, kā arī Ziņojuma izvērtēšanas gaitā paustos DAP viedokļus, Birojs var pievienoties Ziņojuma autoru izdarītajiem secinājumiem, ka Paredzētās darbības ietekme uz apkārtnes hidroloģisko un hidroģeoloģisko režīmu un virszemes ūdeņu piesārņojumu, nav sagaidāma būtiska. Vienlaikus, jānodrošina un jāievēro Ziņojumā iestrādātie un DAP rekomendētie pasākumi un risinājumi Paredzētās darbības ietekmes mazināšanai vai novēršanai, kā arī jānodrošina monitorings vispārējai Bižas ezera ūdens kvalitātes kontrolei. Tādejādi, lemjot par nosacījumu izvirzīšanu saskaņā ar **Novērtējuma likuma 20. panta desmito daļu**, Birojs **ņem vērā Novērtējuma likuma 26. panta pirmās daļas 2. punktā noteikto**, ka Ierosinātāja ir atbildīga par Ziņojumā ietvertu risinājumu īstenošanu, tai skaitā tādu risinājumu īstenošanu, kuri paredzēti, lai novērstu, nepieļautu vai mazinātu un, ja iespējams, atlīdzinātu paredzētās darbības būtisko negatīvo ietekmi uz vidi. Vienlaikus, ņemot vērā visu iepriekš minēto un Ziņojumā novērtēto, Birojs uzskata, ka konkrētajā gadījumā saskaņā ar **Novērtējuma likuma 20. panta desmito daļu** arī Biroja atzinumā ir pamatoti noteikt, ka Paredzētās darbības realizācijas gadījumā ir jānodrošina šādi nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība īstenojama vai nav pieļaujama:

- a) Papildus jau Ziņojuma 6.2. tabulā norādītajiem inženiertehniskajiem un organizatoriskajiem pasākumiem ietekmes uz vidi mazināšanai vai novēršanai tajos iekļaujami vēl šādi pasākumi:
 - i. pie *“Hidroloģiskā režīma un ūdens kvalitātes izmaiņas”* ietekmes novēršanas un/vai samazināšanas pasākumiem kā *“Obligāti veicams pasākums”* iekļaujami šādi pasākumi:
 - *“Niedru meldru zonas jeb dabiskā mitrāja nopļaušana un nopļautā materiāla aizvākšana uz tam paredzēto novietni³⁵ (vismaz reizi gadā, ārpus zīriņu ligzdošanas perioda, t.i. neveicot mehanizētus darbus laika periodā no 20. maija līdz 10. augustam)”*;
 - *“Nodrošināt regulāru grāvja kā aizsargbarjeras uzraudzību un tīrīšanu, un izvāktā materiāla nogādāšanu uz tam paredzēto novietni (vismaz vienu reizi divos gados, ārpus zīriņu ligzdošanas perioda, t.i. neveicot mehanizētus darbus laika periodā no 20. maija līdz 10. augustam)”*.
 - ii. pie *“Virszemes ūdeņu piesārņojuma risks”* ietekmes novēršanas un/vai samazināšanas pasākumiem kā *“Obligāti veicams pasākums”* iekļaujams pasākums *“Dabīgā mitrāja – niedru meldru zonas apsaimniekošana – regulāra izpļaušana un nopļautā materiāla aizvākšana uz tam paredzēto novietni³⁶ (vismaz reizi gadā, ārpus zīriņu ligzdošanas perioda, t.i. neveicot mehanizētus darbus laika periodā no 20. maija līdz 10. augustam)”*.
- b) Ar Paredzētās darbības realizāciju nedrīkst tikt traucēta apkārtnes teritoriju meliorācijas sistēmu funkcionēšana, būtiski ietekmēts apkārtējo teritoriju mitruma režīms un Bižas ezera hidroloģiskais režīms. Kā arī Paredzētās darbības ietekmē nedrīkst pieļaut nozīmīgu Bižas ezera ūdens kvalitātes pasliktināšanos.
- c) Ierosinātājai jānodrošina monitorings vispārējai Bižas ezera ūdens kvalitātes kontrolei atbilstoši Ziņojuma 7. nodaļā izvirzītajām prasībām. Fizikāli ķīmisko ūdens rādītāju monitoringa veikšanas biežumu un nosakāmos rādītājus pirms Paredzētās darbības uzsākšanas nepieciešams saskaņot ar LVĢMC. Jānodrošina monitoringa rezultātu izvērtēšanu un

^{35, 36} No Ziņojuma autoru 2022. gada 14. februāra vēstules izriet, ka nopļauto materiālu paredzēts izgrābt un novietots tehnoloģiskā laukuma zonā trūdēšanai vai aizvests no teritorijas lauksaimniecības zemju mēslošanai.

iesniegšanu LVĢMC nepieciešamības gadījumā lemjot par papildu nosacījumiem negatīvās ietekmes nepieļaušanai vai samazināšanai.

- d) Jāparedz un jārealizē pasākumi, lai Paredzētās darbības rezultātā nepieļautu naftas produktu un citu piesārņojošo vielu nokļuvi gruntī, virszemes un pazemes ūdeņos.
- e) Degvielas uzglabāšanas konteiners jānodrošina ar apvaļņojuma aizsargvannu tilpībā, kas var uztvert vismaz 110 % no konteintera tilpuma, lai samazinātu piesārņojuma izplatību un aizdegšanās risku konteintera bojājuma gadījumā.
- f) Paredzētās darbības realizācijas gaitā, neatkarīgi no izvēlēta sapropeļa ieguves tehnoloģiju alternatīvas, jānodrošina piemēroti darba drošības pasākumi, iekļaujot tos Atradnes izstrādes projektā. Jānodrošina darbinieku instruktāža par paredzētajiem darba drošības pasākumiem un to ievērošana.

6.4.2. Gaisu piesārņojošo vielu emisija un izmaiņas gaisa kvalitātē, tostarp no derīgā izrakteņa transportēšanas:

- 6.4.2.1. Ietekmes uz vidi novērtējuma ietvaros veikta Paredzētās darbības un ar tās nodrošināšanu saistīto darbību iespējamo ietekmju radīto gaisu piesārņojošo vielu izkliedes modelēšana un veikts sagaidāmās ietekmes uz gaisa kvalitāti novērtējums. Prognozējamo emisiju apjoms definētajiem emisiju avotiem novērtēts, ņemot vērā to raksturojumu (raksturīgie emisiju faktori, Darbības vietas raksturs un Paredzēto darbību raksturojošie faktori – tehnikas vienību skaits, darbības ilgums, ceļu garums u.c.).
- 6.4.2.2. Paredzētās darbības teritorija atrodas ārpus apdzīvotām vietām, tās apkārtnē nav identificēti citi nozīmīgi rūpnieciski objekti vai autoceļi ar intensīvu satiksmi, tādēļ secināms, ka Darbības vietas apkārtnē nav objektu, kas jau esošajā situācijā radītu būtisku ietekmi uz apkārtējās teritorijas gaisa kvalitāti (arī trokšņa līmeni). Tādējādi sagaidāms, ka Paredzētā darbība, sevišķi produkcijas transportēšana pa pievedceļu ar grants/smiltis segumu, būs galvenais gaisu piesārņojošo vielu emisiju avots Darbības vietas un transportēšanai plānotā pievedceļa apkārtnē, tostarp tam tuvāko viensētu teritorijās.
- 6.4.2.3. Saskaņā ar Ziņojumu, īstenojot Paredzēto darbību, galvenie identificētie tehnoloģiskie procesi, kurus veicot tiks radītas gaisu piesārņojošo vielu emisijas, ir – ģenerators darbība derīgo izrakteņu ieguves elektrosūkņa darbības nodrošināšanai (1. alternatīva); amfībijas darbība derīgā izrakteņa ieguves nodrošināšanai (2. alternatīva); teleskopiskā iekrāvēja darbība; gatavās produkcijas izvešanā iesaistītā kravas u.c. ar Plānotās darbības nodrošināšanu saistītā autotransporta pārvietošanās. Paredzētās darbības nodrošināšanai Paredzētās darbības teritorijā vienlaikus 1. alternatīvas gadījumā var darboties ģenerators un teleskopiskais iekrāvējs (atradīsies tehnoloģiskajā lakumā) un kravas automašīnas (turpmāk - a/m) (nodrošinās iegūtā materiāla transportēšanu pa pievedceļu no tehnoloģiskā laukuma līdz Autoceļam P57), bet 2. alternatīvas gadījumā – amfībija (atradīsies ezerā, kādā no Atradnes ieguves iecirkņiem), teleskopiskais iekrāvējs un kravas a/m.
- 6.4.2.4. Gaisa kvalitātes novērtējumu IVN ietvaros sagatavojusi SIA “TEST” (reģistrācijas Nr. 40003082969), ņemot vērā gan LVĢMC sniegto informāciju par esošo gaisu piesārņojumu līmeni (fonu) (Ziņojuma 14. pielikuma 4. pielikums, 2021. gada 26. janvāra izziņa Nr. 4-6/159) Darbības vietas apkārtnē, gan aprēķinu ceļā iegūtās gaisu piesārņojošo vielu emisijas no Paredzētās darbības.
- 6.4.2.5. Ziņojumā iekļautajā gaisa kvalitātes novērtējumā norādīts, ka neatkarīgi no izvēlētas alternatīvas sapropeļa ieguvē iesaistītās tehnikas vienības (elektrosūkņi, kas

darbināms ar dīzeļģeneratoru vai amfībija) darbosies ~147 darba dienas gadā (vidēji 8 h dienā), to darba laika fonds pieņemts 1176 h/a. Savukārt teleskopiskais iekrāvējs darbosies ~106 dienas gadā (vidēji 8 h dienā), tā darba laika fonds pieņemts 848 h/a. Transportēšanu kopumā paredzēts veikt ~106 dienas gadā, gada laikā veicot līdz 1064 kravas a/m reisiem. Gan ieguves darbi, gan gatavā materiāla izvešana katrā definētajā periodā paredzēta darba dienās, darba laikā no plkst. 9.00 līdz 18.00.

- 6.4.2.6. No Ziņojuma izriet, ka plānotie teritorijas sagatavošanas darbi pirms Paredzētās darbības uzsākšanas ietver tehnoloģiskā laukuma izveidi, pievedceļa sakārtošanu, elektroenerģijas jaudas pastiprināšanu. Saskaņā ar Ziņojumu teritorijas sagatavošanā var tikt nodarbinātas divas būvdarbu tehnikas vienības, kā arī 1 – 2 kravas a/m vienības dienā. Teritorijas sagatavošanas darbus paredzēts veikt darba dienās, darba laikā no plkst. 8.00 līdz 18.00. Izvērtējis ietekmes uz gaisa kvalitāti novērtējumu Birojs secina, ka ietekme uz apkārtnes gaisa kvalitāti no teritorijas sagatavošanas darbiem nav vērtēta. Vienlaikus var pieņemt, ka plānotie būvdarbi tehnoloģiskā laukuma ierīkošanai (nepieciešamā apauguma noņemšana un virskārtas nostumšana) un pievedceļa kravnesības un klātnes stiprināšanas darbi būs īslaicīgi un neradīs papildu tik būtisku ietekmi uz gaisa kvalitāti, lai to atzītu par tik lielu trūkumu, ka nebūtu iespējams izdot atzinumu par Paredzēto darbību.
- 6.4.2.7. Prognozējot transportēšanas radīto ietekmi uz gaisa kvalitāti, ņemta vērā kravas a/m pārvietošanās pa pievedceļu, pieņemot, ka tas klāts ar grants segumu. Raksturojot pārvietošanos no tehnoloģiskā laukuma līdz Autoceļam P57, pieņemts, ka to nodrošina kravas a/m (ietilpība 20 t, vidējā transportlīdzekļa tehnikas masa 24,5 t, dīzeļdzinējs atbilst vismaz Euro IV-2005 klasei), kas gada laikā veic līdz 1064 reisiem (līdz ~10 reisiem dienā).
- 6.4.2.8. Saskaņā ar gaisa kvalitātes novērtējumu daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5} emisijas aprēķinātas no teleskopiskā iekrāvēja pārvietošanās pa tehnoloģisko laukumu ar grants segumu un no kravas transporta pārvietošanās pa pievedceļu ar grants segumu. Savukārt no sapropeļa ieguvē un pārkraušanā izmantojamās tehnikas un autotransporta aprēķinātas arī oglekļa oksīda, slāpekļa dioksīda, gaistošo organisko savienojumu, sēra dioksīda un daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5} emisijas. Tāpat aprēķinātas arī gaistošo organisko savienojumu emisijas no degvielas uzpildes punktā (turpmāk - DUP) veiktajām darbībām. Atbilstoši gaisa kvalitātes novērtējumam aprēķinātās sēra dioksīda un gaistošo organisko savienojumu emisijas no visiem definētajiem avotiem un gaistošo organisko savienojumu emisijas no DUP ir nenozīmīgas, tādēļ tālākos aprēķinos nav ņemtas vērā. Emisiju daudzumi noteikti, ņemot vērā Paredzētās darbības nodrošināšanā iesaistīto tehnikas vienību darba noslodzi un ilgumu.
- 6.4.2.9. Esošā piesārņojuma līmeņa raksturošanai izmantoti LVĢMC sniegtie dati par piesārņojuma fona koncentrācijām Paredzētās darbības teritorijas ietekmes zonā. Atbilstoši Ziņojumā norādītajam esošā piesārņojuma novērtēšanā iekļauts Autoceļš P57 un reģionālais fona piesārņojums. Esošā piesārņojuma līmeņa modelēšana veikta ar datorprogrammu EnviMan (licences Nr. 0479-7349-8007, licence beztermiņa), izmantojot Gausa matemātisko modeli, ņemot vērā vietējā reljefa īpatnības un apbūves raksturojums. Meteoroloģiskajam raksturojumam izmantoti Rēzeknes novērojumu stacijas ilggadīgo novērojumu dati par laika periodu no 2016. gada līdz 2020. gadam.
- 6.4.2.10. Summārā piesārņojuma koncentrācija aprēķināta, ņemot vērā LVĢMC sniegtos datus par fona piesārņojumu un aprēķinātās gaisu piesārņojošo vielu koncentrācijas no Paredzētās darbības (sapropeļa ieguves, iekraušanā izmantotā teleskopiskā iekrāvēja darbības un transportēšanas). Saskaņā ar gaisa kvalitātes novērtējumā norādīto, atbilstoši Ministru kabineta 2013. gada 2. aprīļa noteikumu Nr. 182 "Noteikumi par stacionāro piesārņojuma avotu emisijas limita projektu izstrādi" 34.1. punktam,

esošā un summārā piesārņojuma grafiskais attēlojums sagatavots slāpekļa dioksīdam, daļiņām PM₁₀ un PM_{2,5} (Ziņojuma 14. pielikuma 7. pielikums).

- 6.4.2.11. Piesārņojošo vielu izkliedes aprēķināšanai izmatota datorprogramma “ADMS 4.1.” (licences Nr. P01-0632-C-AD400-LV, licence bez termiņa), izmantojot Gausa matemātisko modeli un ņemot vērā datus par emisijas avotu fizikālajiem parametriem, emisiju apjomiem un avotu darbības dinamiku, meteoroloģiskie rādītāji (Rēzeknes novērojumu stacijas 2020. gada secīgi stundas dati), kā arī vietējā reljefa īpatnības un apbūves raksturojums. Modelēšanā izmatotais aprēķina solis ir 50 x 50 m.
- 6.4.2.12. No LVGMC sniegtās informācijai par esošo piesārņojumu izriet, ka esošā gaisa kvalitāte Paredzētās darbības teritorijā un tās ietekmes zonā nepārsniedz noteiktos gaisa kvalitātes normatīvus. Proti, gada vidējā fona koncentrācija piesārņojošām vielām ir - oglekļa oksīdam 320,33 µg/m³, slāpekļa dioksīdam 3,14 µg/m³, daļiņām PM₁₀ 16,709 µg/m³ un daļiņām PM_{2,5} 9,948 µg/m³. Analizējot Ziņojumā esošā piesārņojuma izkliedes kartes (Ziņojuma 14. pielikuma 4. pielikums), kas raksturo fona piesārņojumu Paredzētās darbības ietekmes zonā, secināms, ka gaisa piesārņojums izpētes teritorijā esošajā situācijā pirms Paredzētās darbības uzsākšanas (bez operatora darbības) visām minētajām piesārņojošām vielām faktiski ir vienmērīgs, izņemot uz Autoceļa P57 un tā ietekmes zonā, kā arī ap citiem vietējās nozīmes ceļiem, kas savieno lielākās apdzīvotās vietas Bižas ezera apkārtnē, kur konstatējamās augstākās piesārņojuma koncentrācijas. No minētā izriet, ka galvenais gaisa piesārņojuma avots esošajā situācijā ir transports.
- 6.4.2.13. No gaisa kvalitātes novērtējumā izriet, ka piesārņojošo vielu izkriežu aprēķini veikti definētajiem emisijas avotiem (Ziņojuma 14. pielikuma 8. – 10. lpp., 12. tabula) abām piedāvātajām ieguves alternatīvām, kas savstarpēji atšķiras tikai ar sapropeļa ieguvē nodarbināto tehnikas vienības veidu, bet tādejādi atšķiras to izvietojs uz līdz ar to arī ietekmētā zona, realizējot Paredzētu darbību. Definētie emisiju avoti raksturo konkrētas ar derīgā izrakteņa ieguvē, iekraušanu un transportēšanu saistītas darbības. Definēto avotu izvietojs norādīts Ziņojuma 14. pielikuma 1. pielikumā, bet to izmēri (laukumveida un līnijveida avotiem) norādīti Ziņojuma 14. pielikuma 12. tabulā.
- 6.4.2.14. Ņemot vērā, ka tehnoloģiskā laukuma robeža atrodas ~60 m attālumā no Darbības vietai tuvākās viensētas “Sīmaņi”, kā arī tās teritorija tieši pieguļ pievedceļam uz tehnoloģisko laukumu, kas plānots ar smilts, smilts-grants segumu, secināms, ka minētās viensētas teritorijā sagaidāma no gaisa kvalitātes (arī trokšņa) novērtējuma viedokļa nelabvēlīgākā situācija dzīvojamā zonā ārpus Darbības vietas.
- 6.4.2.15. Novērtējot iegūtos piesārņojošo vielu izkliedes modelēšanas rezultātus attiecībā pret Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr. 1290 “*Noteikumi par gaisa kvalitāti*” (turpmāk – Noteikumi Nr. 1290) ietvertajiem normatīviem, secināms, ka Paredzētās darbības ietekmes zonā ārpus darba vides neatkarīgi no vērtētās alternatīvas, to pārsniegumi netiek prognozēti nevienai no piesārņojošām vielām (Ziņojuma 3.3. tabula). Gaisa kvalitātes novērtējumā aprēķināto piesārņojošo vielu emisiju izkliedes kartēs atspoguļota situācija, kas izpētes teritorijā sagaidāma, realizējot Paredzēto darbību, proti, parādīta summārā piesārņojuma (ņemts vērā Paredzētās darbības radītais piesārņojums kopā ar fonu) ietekme uz apkārtnes gaisa kvalitāti (Ziņojuma 14. pielikuma 7. pielikums).
- 6.4.2.16. Gan aprēķinātās emisijas, gan modelētā piesārņojuma izkliede parāda, ka Paredzētās darbības rezultātā vienas no būtiskākajām ietekmēm uz gaisa kvalitāti būs putekļu daļiņu PM₁₀ un PM_{2,5} emisijas (Ziņojuma 14. pielikuma 7. pielikuma 3., 6., 7. attēls un 3.3. tabula) no transportēšanas, kravas a/m pārvietojoties pa pievedceļu un teleskopiskajam iekrāvējam pārvietojoties pa tehnoloģisko laukumu. Maksimālās

summārās vērtības ārpus Darbības vietai putekļu daļiņu PM_{10} koncentrācijām prognozētas augstas, proti, daļiņu PM_{10} gada vidējās koncentrācijas abu alternatīvu gadījumā prognozētas 70,5 % ($40,78 \mu g/m^3$) no normatīva, savukārt daļiņu PM_{10} diennakts koncentrācija – 81,4 % ($58,97 \mu g/m^3$) no normatīva. Savukārt maksimālās summārās vērtības ārpus Paredzētās darbības teritorijas putekļu daļiņu $PM_{2,5}$ gada vidējai koncentrācijai abu vērtēto alternatīvu situācijās prognozētas nedaudz zemākas, tomēr salīdzinoši augstas – 56 % ($11,2 \mu g/m^3$) no normatīva. Visas minētās piesārņojuma ar putekļu daļiņām koncentrācijas abos vērtētajos Paredzētās darbības alternatīvu gadījumos tiek prognozētas uz Z no plānotā tehnoloģiskā laukuma, pie tā robežas vietā, kur tam pienāk pievedceļš. Citām gaisu piesārņojošajām vielām piesārņojuma koncentrācijas novērtētas vērā ņemami zemākas (Ziņojuma 3.3.tabula), izņemot slāpekļa dioksīda stundas koncentrācijai, kas abu alternatīvu gadījumā maksimāli prognozēta 46,75 % ($96,69 \mu g/m^3$) no normatīva.

- 6.4.2.17. Kā norādīts jau iepriekš, tieši blakus teritorijai, kurā prognozētas maksimālās summārās piesārņojošo vielu vērtības, atrodas dzīvojamā māja “*Sīmaņi*”. Analizējot sagatavotās izkliedes kartes, secināms, ka, vērtējot summāro ietekmi dzīvojamās mājas “*Sīmaņi*” teritorijā, piesārņojošo vielas koncentrācijas prognozētas zemākas par normatīvu. Proti, slāpekļa dioksīda stundas koncentrācija abu alternatīvu gadījumā prognozēta būtiski zemāka par normatīvu (Ziņojuma 14. pielikuma 7. pielikuma 1. un 2. attēls). Savukārt putekļu daļiņu PM_{10} gada vidējā koncentrācija un diennakts koncentrācija abu alternatīvu gadījumā var sasniegt ~66 – 60 % no normatīva (Ziņojuma 14. pielikuma 7. pielikuma 3., un 6. attēls), bet putekļu daļiņu $PM_{2,5}$ gada vidējā koncentrācija abu alternatīvu gadījumā - ~51 % no normatīva (Ziņojuma 14. pielikuma 7. pielikuma 7. attēls).
- 6.4.2.18. Kopumā Ziņojumā ietvertajā gaisa kvalitātes novērtējumā secināts, ka aprēķinātās gaisu piesārņojošo vielu koncentrācijas attiecībā pret gaisa kvalitātes normatīviem ir nozīmīgas, bet veiktie aprēķini un izkliedes modelēšana parāda, ka prognozētās piesārņojošo vielu koncentrācijas Darbības vietai tuvākajās apdzīvotajās zonās nevienā gadījumā nepārsniegs normatīvajos aktos noteiktās robežvērtības. Vienlaikus novērtēts, ka ievērojama kaitīgo vielu koncentrācija veidojas uz ceļiem ar intensīvu kravas a/m satiksmi. Atbilstoši Ziņojumā sniegtajam ietekmes uz gaisa kvalitāti būtiskuma novērtējumam Paredzētās darbības ietekme uz gaisa kvalitāti vērtēta kā nebūtiska ietekme. No iepriekš minētā izriet, ka ietekmes uz gaisa kvalitāti aspektā nepastāv ierobežojuši faktori kādai no IVN vērtētajām sapropeļa ieguves alternatīvām. Vienlaikus Ziņojumā ietvertajā ietekmes uz gaisa kvalitāti novērtējumā, rekomendēts, ka nelabvēlīgos laika apstākļos (ilgstošs sauss laiks, stiprs vējš) grants ceļus nepieciešams mitrināt. Minētais pasākums kā rekomendējošs iekļauts arī Ziņojuma 6.2. tabulā par inženiertehniskajiem un organizatoriskajiem pasākumiem Paredzētās darbības ietekmes uz vidi mazināšanai un novēršanai.
- 6.4.2.19. Izvērtējis Ziņojumu un tajā sniegto gaisa kvalitātes novērtējumu Birojs atzīmē, ka faktiskais gaisa piesārņojums galvenokārt būs atkarīgs no sapropeļa ieguves un transportējamā materiāla (gan iekraujot, gan izvedot tālākai realizācijai) apjoma un biežuma, kā arī no nelabvēlīgiem apstākļiem (ilgstošs sauss laiks, stiprs vējš). Lai arī nav prognozēts, ka Paredzētās darbības realizācijas ietekmē tiks pārsniegti gaisu piesārņojošām vielām, tostarp putekļu daļiņām, noteiktie normatīvi teritorijās, kas atrodas Paredzētās darbības ietekmes zonā, kā arī plānotais kravas a/m reisu skaits pa pievedceļu periodā, kad plānota iegūtā materiāla izvešana (~100 dienas gadā), ir ~1 reiss stundā (1 kravas automašīna stundā veic ceļu uz un no Darbības vietas). Tomēr aprēķinātās maksimālā summārā piesārņojuma koncentrācijas ar putekļu daļiņām prognozētas tuvu normatīvam, pārsniedzot 50 % no tā. Tādejādi sagaidāms, ka nelabvēlīgos apstākļos (ilgstošs sausuma periodā, stiprs vējš) tehnoloģiskajam

laukumam un pievedceļam tuvāko māju iedzīvotājiem var rasties diskomforts no ceļa putēšanas, kad pa pievedceļu pārvietojas kravas a/m, un ietekme uz gaisa kvalitāti no piesārņojuma ar putekļu daļiņām, lai arī iespējams īslaicīga, tomēr var būt nozīmīga. Tādēļ Biroja ieskatā Ziņojumā iestrādātie rekomendējošie pasākumi, kas nodrošina ietekmes uz gaisa kvalitāti samazināšanu (Ziņojuma 6.2. tabula), ir samērīgi un lietderīgi, tādejādi nosakāmi kā obligāti Paredzētās darbības īstenošanas nosacījumi saskaņā ar Novērtējuma likuma 20. panta desmito daļu.

- 6.4.2.20. Ziņojumā novērtēta arī Paredzētās darbības ietekme uz gaisa kvalitāti nelabvēlīgos meteoroloģiskos apstākļos. Atbilstoši gaisa kvalitāti novērtējumā norādītajam tās raksturošanai izmantota gaisa kvalitātes modelēšanas gaitā iegūtā informācija par piesārņojošās vielas maksimālo koncentrāciju (100. procentile) stundas intervālam un meteoroloģiskajiem parametriem, pie kādiem tā aprēķināta, tādejādi nosakot meteoroloģiskos parametrus, pie kādiem varētu tikt sasniegtas augstākās piesārņojošo vielu vērtības. Iegūtie rezultāti atspoguļoti Ziņojuma 14. pielikuma 8. pielikumā. Aprēķinātās maksimālās paaugstinātās piesārņojošo vielu koncentrācijas veidosies noteiktos nelabvēlīgos meteoroloģiskajos apstākļos, un visticamāk būs īslaicīgas un saistītas ar īpašu apstākļu veidošanos, piemēram, ilgstošs sausuma periods, lēns vēja ātrums, zems sajaukšanās augstums, kas nesekmē piesārņojošo vielu izkliedi atmosfērā.
- 6.4.2.21. Ziņojumā vērtēta arī iespējamā Paredzētās darbības ietekme uz klimata, vērtējot tādas aspektus kā siltumnīcefekta gāzu (turpmāk – SEG) emisijas veids un apjoms, oglekļa dioksīda piesaistes apjoms. Saskaņā ar veikto novērtējumu plānotajai derīgo izrakteņu ieguvei identificēti divi SEG emisiju avotu veidi – tiešās emisijas no transporta, un netiešās emisijas, kas rodas no tālākas sapropeļa izmantošanas. Ņemot vērā, ka iegūtā materiāla tālākās izmantošanas veids ir grūti prognozējams, IVN ietvaros veikti aprēķini definētajām tiešajām emisijām, proti, aprēķināts, ka CO emisiju kopējais apjoms no teleskopiskā iekrāvēja un kravas automašīnu darbības var sasniegt 0,053 t gadā, savukārt NO₂ emisiju kopējais apjoms – 0,13 t gadā. Savukārt atbilstoši Ziņojumā norādītajam visas SEG emisijas no transportēšanas gadā varētu sasniegt 45,1 t CO₂ ekv./gadā. Iegūto rezultātu, salīdzinot ar datiem par Latvijas kopējām SEG emisijām transporta nozarē par 2018. gadu, aprēķināts, ka Paredzētās darbības rezultātā veidosies ~0,0013 % no kopējām SEG emisijām Latvijas transporta sektorā. Atbilstoši Ziņojumā norādītajam CO₂ piesaistes apjoma izmaiņas no Paredzētās darbības īstenošanas nav paredzētas, jo teritorijas atmežošana netiek plānota. Saskaņā ar Ziņojumu Paredzētās darbības ietekme uz klimatu vērtēta kā nenozīmīga.
- 6.4.2.22. Novērtējis Ziņojumā ietverto informāciju, Birojs kopumā var pievienoties Ziņojuma autoru secinājumiem, ka izstrādātais novērtējums šobrīd ļauj secināt, ka ar Paredzēto darbību ir sagaidāmas emisijas gaisā. Ziņojumā ietvertie emisiju aprēķini un to izklijēšanas modelēšana par Paredzētās darbības radītās ietekmes uz apkārtējo teritoriju gaisa kvalitāti, neatkarīgi no izvēlētās alternatīvas, parāda, ka nav sagaidāms, ka ar Paredzētās darbības realizāciju varētu tikt pārsniegtas Noteikumos Nr. 1290 noteiktās robežvērtības un mērķlielumi, kas varētu nelabvēlīgi ietekmēt cilvēka veselības aizsardzību. Līdz ar to kopumā nav pamata secinājumam, ka Paredzētā darbība varētu radīt būtisku ietekmi. Tomēr nozīmīgāks piesārņojums ar putekļu daļiņām ārpus Paredzētās darbības teritorijas prognozēts pie tehnoloģiskā laukuma Z robežas un pievedceļa, kas savieno tehnoloģisko laukumu ar Autoceļu P57. Ņemot vērā minēto nepieciešams ievērot Ziņojumā paredzētos un novērtētos risinājumus Paredzētās darbības realizācijas apjomam un laikam, tajā skaitā dienā plānoto vidējo transportēšanas reisu skaitu.

6.4.2.23. Lemjot par nosacījumu izvirzīšanas nepieciešamību, Birojs uzsver, ka normatīvajos aktos noteikto prasību, tajā skaitā gaisa kvalitātes normatīvu ievērošana ir beznosacījuma prasība, kas jau noregulēta ar ārējiem normatīvajiem aktiem un ir Ierosinātājam saistoša. Citādā veidā Paredzētā darbība nav pieļaujama. Tomēr vienlaikus Novērtējuma likuma 24. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka Ierosinātāja ir arī atbildīga par Ziņojumā ietvertu risinājumu, tai skaitā tādu, kas paredzēta ietekmes novēršanai un samazināšanai, īstenošanu. Tādēļ Birojs atzīst par nepieciešamu saskaņā ar Novērtējuma likuma 20. panta desmito daļu darbu veikšanai norādīt nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama:

- a) Jānodrošina visu Ziņojumā norādīto vai līdzvērtīgu risinājumu Paredzētās darbības realizācijai, tostarp plānoto teritorijas sagatavošanas darbu, tai skaitā plānotā pievedceļa posma stiprināšanas un klātnes izveidošanas darbu, iekļaušana derīgo izrakteņu ieguves projektā un to izpilde. Jānodrošina risinājumi, kas sasniedz ne būtiski sliktāku gaisa kvalitātes līmeni, kāds tas norādīts Ziņojumā. Ja turpmākajās Paredzētās darbības projektēšanas un realizācijas stadijās tiek izskatīti citi ieguves, apjoma, laika, transportēšanas u.c. risinājumi, kas būtiski atšķiras no Ziņojumā novērtētā, veicams šādu izmaiņu būtiskuma novērtējums, lemjot par ietekmes sākotnējā izvērtējuma nepieciešamību Novērtējuma likuma paredzētajā kārtībā.
- b) Derīgā izrakteņa ieguve Atradnes iecirkņos veicama secīgi, nodrošinot, ka plānotā ieguve būtiski nepārsniedz Ziņojumā iekļauto maksimālo ieguves apjomu gadā (20 000 t sapropeļa pie mitruma 87 %), kā arī būtiski nepārsniedz vērtēto vidējo transportēšanas reisu skaitu dienā (~11 reisi).
- c) Lai samazinātu putekļu emisijas, sausā laika periodā jāizvērtē nepieciešamība un, kur atbilstoši, jānodrošina transportēšanas ceļa ar grants/smilts segumu un tehnoloģiskā laukuma mitrināšana/laistīšana. Izvērtēt nepieciešamību nodrošināt arī citu ar putekļu emisiju samazināšanu saistītu risinājumu realizēšanu, piemēram, zemes vaļņa, apstādījumu joslas izveidi u. tml. gar tehnoloģiskā laukuma robežu, kas vērsta pret tehnoloģiskajam laukumam un pievedceļam tuvākajām mājām “*Sīmaņi*”.
- d) Nodrošināt izvedamā materiāla pārsegšanu, lai izvairītos no iespējamām putekļu emisijām un kravas biršanas transportēšanas laikā.

6.4.3. Troksnis un tā izplatības novērtējums, tostarp no derīgo izrakteņu transportēšanas.

6.4.3.1. Kā viens no būtiskākajiem ar derīgo izrakteņu ieguvi un transportēšanu saistītajiem ietekmju aspektiem atzīstams trokšņa piesārņojums, kas var būt traucējošs un ietekmju ziņā kļūt būtisks un nozīmīgs, ja Darbības vietas tuvumā ir pret piesārņojumu jutīgi objekti, tai skaitā pastāvīgas cilvēku uzturēšanās vietas, mājokļi, individuālās dzīvojamās mājas un viensētas, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

6.4.3.2. Piekļuve Darbības vietai paredzēta pa valsts reģionālās nozīmes Autoceļu P 57 ar asfalta klājumu un Pašvaldības autoceļu Nr. 1-16 ar grants un zemes segumu. Konkrētajā gadījumā Darbības vietas un Pašvaldības autoceļa Nr. 1-16 tiešā tuvumā atrodas vairākas viensētas. Vistuvāk Darbības vietai atrodas viensēta “*Sīmaņi*”, ~ 60 m uz Z no tehnoloģiskā laukuma robežas. Savukārt Pašvaldības autoceļam

Nr. 1-16 tuvākās dzīvojamās mājas atrodas 30 m (*“Olga”*) un 100 m attālumā (*“Kļavkalni”*) no tā (Ziņojuma 2.6. attēls).

6.4.3.3. IVN ietvaros trokšņa aspekta vērtētās alternatīvas savstarpēji atšķiras ar tajās pielietoto tehnikas vienību radītā trokšņa skaņas jaudu un trokšņa avotu novietojumu. Saistībā ar Paredzēto darbību identificētie šādi trokšņa avoti:

6.4.3.3.1. 1. alternatīvas gadījumā - ģenerators elektrosūkņa darbības nodrošināšanai, teleskopiskais iekrāvējs (atradīsies tehnoloģiskajā laukumā) un kravas transports,

6.4.3.3.2. 2. alternatīvas gadījumā – amfībija (atradīsies ezerā, kādā no Atradnes iecirkņiem), teleskopiskais iekrāvējs un kravas transports.

6.4.3.4. Ziņojuma 3.5. tabulā sniegts minēto trokšņa avotu raksturojums bez un ar troksni ar mazinošiem pasākumiem. Novērtēts, ka ar paredzētajiem troksni mazinošiem pasākumiem³⁷ 1. alternatīvas gadījumā ģenerators radīto troksni (sākotnēja skaņas jauda: 89 dB(A)), iespējams samazināt līdz 54 -59 dB(A)³⁸, savukārt teleskopiskais iekrāvējs (sākotnēja skaņas jauda: 105 dB(A)) - līdz 92 -102 dB(A)³⁹.

6.4.3.5. Saskaņā ar Ziņojumu Paredzēto darbību, tostarp transportēšanu, plānots īstenot tikai darba dienās, darba laikā no plkst. 9.00 līdz 18.00.

6.4.3.6. Saskaņā ar Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumu Nr. 16 *“Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”* (turpmāk - Noteikumi Nr. 16) 1. pielikuma 1.2. punktu, novērtējot trokšņa radītājus, ņem vērā, ka dienas ilgums ir 12 stundas, vakars – četras stundas, nakts – astoņas stundas. Diena ir no plkst. 7:00 līdz plkst. 19:00, vakars – no plkst. 19:00 līdz plkst. 23:00, nakts – no plkst. 23:00 līdz plkst. 7:00. Saskaņā ar Ziņojumu Paredzēto darbību, tostarp transportēšanu, ir paredzēts veikt tikai darba dienās, darba laikā no plkst. 8:00 līdz plkst. 18:00, vidēji 100 dienas gadā, dienā veicot līdz 10 braucieniem turp un atpakaļ. Vienu reizi mēnesī paredzēta degvielas pievešana ģenerators darbības nodrošināšanai (1 kravas a/m reiss mēnesī) un 2 reizes mēnesī atkritumu izvešana un ģeotekstila maisu piegāde (4 kravas reisi mēnesī), 1 reizi trijos mēnešos tiks nodrošināta biotualetes izvešana (1 kravas a/m reiss trijos mēnešos). Kopumā gada laikā paredzēti līdz 1 064 kravas a/m reisiem (1 reiss = turp un atpakaļ). Paredzētas darbības realizācija nav paredzēta vakara un nakts stundās. Līdz ar to atbilstoši Noteikumu Nr. 16 1. pielikuma 1.2. punktam Paredzētā darbība plānota tikai periodā, kas kvalificējas kā diena (vakars un nakts troksnis ar Paredzēto darbību netiek radīts), kad individuālo (savrupmāju, mazstāvu vai viensētu) dzīvojamo māju apbūves teritorijās trokšņa A-izsvartais ilgtermiņa vidējais skaņas līmenis L_{diena} nedrīkst pārsniegt 55 dB(A).

6.4.3.7. Saskaņā ar Programmas nosacījumiem vides trokšņa novērtējums veicams atbilstoši Noteikumu Nr. 16 nosacījumiem, tai skaitā izmantojot šo noteikumu 1. pielikumā noteiktās vērtēšanas metodes. Izvērtējis Ziņojumu, Birojs secina, ka tas nesatur

³⁷ Ģeneratoru paredzēts ievietot pielāgotā jūras tipa konteinerā, nodrošinot tā sienu apšuvu ar sendviča tipa paneļiem. Atbilstoši Ziņojumā norādītajam sienu skaņas izolācijas koeficients vieglmetāla materiālam ir 36 dB(A) laboratorijas apstākļos, bet praksē 30 – 32 dB(A). Ziņojumā arī norādīts, ka konteiners tiks aprīkots tā, lai nodrošinātu ģenerators drošu ekspluatāciju un ikdienas apkopi.

³⁸ Atbilstoši Ziņojumā norādītajam skaņas izolācijas spējas koeficients barjerai ar 15 mm biezu polikarbonātu ir 30 dB, bet barjerai ar 12 mm biezu polikarbonātu, ar betonēto stabu izmantošanu, ir 35 dB; sendvičtipa paneļiem ar poliuretāna putu vidusslāni skaņas izolācijas spējas koeficients ir 25-27 dB (atkarībā no biezuma uz ražotāja).

³⁹ Teleskopiskais iekrāvējs atpakaļgaitas parastā skaņas signāla vietā, piemēram, uzstādot platjosla signālu. Atbilstoši Ziņojumā norādītajam platjoslas signāla pamatā ir konstrukcija, cits frekvenču spektrs, kas rada mazāk trokšņa, tādejādi tā skaņa atšķiras no parastā signāla skaņas.

Noteikumu Nr. 16 un Programmas nosacījumiem atbilstošu vērtējumu. IVN ietvaros vides trokšņa un tā sagaidāmā palielinājuma ietekme vērtēta, aprēķiniem izmantojot trokšņa līmeņa kalkulatoru⁴⁰. Minētais Ziņojuma trūkums nav novērsts arī pēc Ziņojuma papildināšanas, kas bija veicama saskaņā ar Biroja 2021. gada 13. oktobra vēstuli Nr. 5-01/907, ar kuru Birojs saskaņā ar Novērtējuma likuma 20. panta otro un trešo daļu lūdza sniegt nepieciešamo papildu informāciju un izvērtējumu (turpmāk – Biroja vēstule Nr. 5-01/907). Ziņojumā:

- 6.4.3.7.1. Novērtēts, ka Paredzētās darbības nodrošināšanā izmantojamās tehnikas radīto trokšņa līmeni, pielietojot troksni mazinošus pasākumus – ģenerators ievietošana jūras tipa konteinerā un teleskopiskā iekrāvēja atpakaļgaitas signāla nomaiņa uz platjoslas signālu (izvēloties platjoslas signālu ar skaņas jaudu 95 dB(A)), - vides trokšņa līmenis pie viensētas “*Sīmaņi*” sasniegs 51,5 dB(A). Ierosinātāja norāda, ka, ievērojot projekta ietvaros paredzētos troksni mazinošos pasākumus, var nodrošināt Paredzētās darbības radītā trokšņa samazinājumu pie tuvākās dzīvojamās mājas līdz 54 dB(A).
- 6.4.3.7.2. Lai mazinātu sapropeļa ieguves nelabvēlīgo ietekmi uz melno zīriņu ligzdošanas un barošanās vietām, paredzēts saglabāt neskartu ūdensaugu augājs ap to koloniju vismaz 50 – 100 m rādiusā, un nav paredzēta sapropeļa iegūšana ezerā to kolonijas tuvumā (līdz 100 m attālumā), un ligzdošanas periodā, laika posmā no 20. maija līdz 10. augustam.
- 6.4.3.7.3. Attiecībā par Biroja prasību veikt atbilstīgu vides trokšņa novērtējumu⁴¹, Ierosinātājas norādījusi, ka prasība nodrošināt trokšņu padziļinātu novērtējumu, veicot modelēšanu ar datorprogrammas palīdzību, lai kopumā novērtētu Paredzētās darbības radīto troksni attiecībā pret vienu lauku viensētu, uzskatāma par nesamērīgu. Pieeju trokšņa ietekmes novērtējumā Ierosinātāja pamato Ziņojuma 19. pielikuma 11. - 13. lpp.
- 6.4.3.8. **Novērtējot IVN ietvarā veikto trokšņa novērtējumu, Birojs secina, ka Ziņojumā izdarīti vispārēji secinājumi, kas, iespējams, Paredzētajai darbībai ar ietekmi mazinošiem pasākumiem, ja tiktu veikts atbilstīgs novērtējums, apstiprinātu prognozi, ka procesi Darbības vietā būtisku ietekmi uz dzīvojamo māju teritorijām tās apkārtnē neradīs. Tomēr bez izsvērta un padziļināta novērtējuma par to, vai kādās no teritorijām ietekme netiks palielināta un esošai trokšņa līmenis būtiski pasliktināts ar Paredzētās darbības realizāciju un plānoto transportēšanu pa Pašvaldības ceļu Nr. 1-16, kas virzās tieši gar dzīvojamām mājām, pamatotus secinājumus par ietekmes būtiskumu nevar izdarīt.**
- 6.4.3.9. Vides aizsardzības likuma 3. panta 3. punkts noteic, ka persona, cik iespējams, novērš piesārņojuma un citu videi vai cilvēku veselībai kaitīgu ietekmju rašanos, bet, ja tas nav iespējams, novērš to izplatīšanos un negatīvās sekas (novēršanas princips). Tas, ka IVN uzdevums ir novērtēt paredzētās darbības īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādāt priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai, izriet arī no Novērtējuma likuma 1. panta 2. punkta un 2. pantā noteiktā Novērtējuma likuma mērķa. Tādēļ Birojs ņem vērā Ziņojumā ietvertu informāciju:
- 6.4.3.9.1. Salīdzinājumā ar iepriekšējo Birojā iesniegtā Ziņojuma versiju, pēc kuras izvērtēšanas Birojs Ierosinātājam nosūtīja vēstuli Nr. 5-01/907 par

⁴⁰ Pieejams - <http://www.sengpielaudio.com/calculator-soundpower.htm>, skatīts - 15.02.2022.

⁴¹ Atbilstoši Programmas un Noteikumu Nr. 16 nosacījumiem.

nepieciešamo papildu informāciju un izvērtējumu, nolūkā mazināt Paredzētās darbības negatīvo ietekmi uz sagaidāmajām trokšņa līmeņa izmaiņām Darbības vietai tuvākās dzīvojamās mājas “*Sīmaņi*” teritorijā, Ierosinātāja ir attiekušies no sākotnēji plānotās dehidratētā sapropeļa granulēšanas un fasēšanas (darbība tika plānota angārā, kurš izvietots tehnoloģiskajā laukumā). Tādejādi Ierosinātāja ir samazinājusi sākotnējās Paredzētās darbības ieceres apjomu.

- 6.4.3.9.2. Birojs neatstāj bez ievēribas, ka paredzēti sapropeļa ieguvē iesaistīto tehnikas vienību radītā trokšņa līmeņa mazināšanas pasākumus. Tāpat Birojs neatstāj bez ievēribas Ierosinātājas sniegto informāciju, ka tehnoloģiskajam laukumam tuvākā viensēta “*Sīmaņi*” tiek apdzīvota neregulāri, kā arī to, ka nepieciešamības gadījumā Ierosinātāja nodrošinās apstādījumu ierīkošanu, izmantojot ātraudzīgus kokus kā barjeru un troksni slāpējošu joslu starp Paredzētās darbības nodrošināšanai nepieciešamo tehnoloģisko laukumu, un īpašumu, kurā atrodas dzīvojamā māja “*Sīmaņi*”. Saskaņā ar Ziņojumā norādīto jaukta tipa apstādījumu žogs no tādiem kokiem/krūmiem kā priedes, egles un tūjas var samazināt trokšņa līmeni par 5 dB(A) un vairāk decibeliem.
- 6.4.3.9.3. Vienlaikus Ziņojumā ietvertajam trokšņa novērtējumam, Birojs saskata arī citus trūkumus. Proti, IVN ietvaros veiktais trokšņa ietekmes novērtējums, neaptver summāro trokšņa (vērtējot arī transportēšanā iesaistītās kravas a/m radīto troksni un sapropeļa ieguvi) ietekmes novērtējumu pie mājām “*Sīmaņi*”. Biroja vērtējumā, attiecībā uz transportēšanas maršrutu norādāms, ka Pašvaldības autoceļš Nr. 1-16 ir publisks koplietošanas ceļš, kuram nav noteikti tā izmantošanas aizliegumi. No Ziņojumā sniegtās informācijas izriet, ka iegūtā materiāla izvešanu paredzēts veikt aptuveni 100 dienas gadā, kopumā gada laikā veicot līdz 1 064 kravas a/m reisiem. Ņemot vērā, ka sapropeļa transportēšanu plānots veikt darba dienās laikā no plkst. 9.00 līdz plkst. 18.00, tad aptuveni 100 dienas gadā, dienā veicot līdz ~11 kravas a/m reisiem, sagaidāms, ka darba dienās darba laikā reizi stundā tiks veikts ~1 kravas a/m reiss. Proti, minētajā periodā stundas laikā viena kravas a/m (to raksturojošā skaņas jauda - 103,8 dB(A)) veiks ceļu, kas ved gar vairākām viensētā, tostarp mājām “*Sīmaņi*”, turp un atpakaļ. Ziņojumā arī norādīts, ka gatavās produkcijas izvešanas intensitāte no Atradnes var notikt ar pārtraukumiem vai intensitātes samazināšanos. Tādejādi Biroja ieskatā kopumā, vērtējot tikai transportēšanas ietekmi atsevišķi, tā būs epizodiska un nav vērtējama kā tāda, kas būs pastāvīgi traucējoša ietekme.
- 6.4.3.9.4. Paredzētie ietekmi mazinošie pasākumi nodrošina melno zīriņu kolonijas aizsardzību no Plānotās saimnieciskās darbības nelabvēlīgās ietekmes, t.sk. sapropeļa ieguves laikā ezerā un tehnoloģiskajā laukumā radītā trokšņa. Paredzētās darbības radītā ietekme uz apsekojuma laikā konstatētajām īpaši aizsargājamām putnu sugām nav uzskatāma par nozīmīgu, jo tiks realizēta ārpus putnu ligzdošanas perioda, kā arī Darbības vieta nav uzskatāma par nozīmīgu migrējošo putnu pulcēšanās vietu.
- 6.4.3.10. Kopumā norādāms, ka saistībā ar veikto vides trokšņa novērtējumu Birojs atkārtoti atzīst, un uz to jau ir norādījis Ierosinātājam ar Biroja vēstuli Nr. 5-01/907 un šajā atzinumā iepriekš, ka tas neatbilst Programmas un Noteikumu Nr. 16 nosacījumiem. Ziņojumā izdarītie secinājumi balstīti uz vienkāršotu aprēķinu rezultātā iegūtu

trokšņa līmeni tehnoloģiskajam laukumam un pievedceļam tuvākās viensētas teritorijā, kas aprēķināts, ņemot vērā tehnoloģiskajā laukumā paredzēto tehnikas vienību radīto troksni, un tā salīdzinājumu ar Noteikumos Nr.16 noteikto robežlielumu dzīvojamo māju apbūves teritorijā. Atbilstoši aprēķinātajam trokšņa līmenis pie mājām “*Sīmaņi*” (ievērojot troksni mazinošos pasākumus) visticamāk nepārsniegs normatīvos noteikto trokšņa robežlielumu. Trokšņa aspektā Birojs uzsver, ka normatīvajos aktos noteikto prasību ievērošana ir beznosacījuma prasība, kas jau noregulēta ar ārējiem normatīvajiem aktiem un ir Ierosinātājai saistoša. Citādā veidā Paredzētā darbība nav pieļaujama. Birojs norāda, ka Novērtējuma likuma 24.pants noteic, ka Ierosinātāja ir atbildīga par Ziņojumā ietverto risinājumu īstenošanu (arī to, kas paredzēti Paredzētās darbības ietekmes mazināšanai).

6.4.3.11. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Birojs nekonstatē Paredzētās darbības realizācijai pilnībā izslēdzošus faktorus, pie nosacījuma, ka tiek izvirzīti un ievēroti nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība īstenojama vai nav pieļaujama. Līdz ar to – Birojs saskaņā ar Novērtējuma likuma 20. panta desmito daļu un Novērtējuma likuma 3. panta 5. punktu atzīst par nepieciešamu noteikt, ka Paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama ar šādu nosacījumu:

- a) Darbības, kas rada troksni, nav pieļaujams veikt ar citiem darbu veikšanas laika nosacījumiem kā Ziņojumā norādītie, tai skaitā derīgā izrakteņa ieguve, apstrāde un produkcijas izvešana veicama tikai diennakts periodā no pulksten 7.00 līdz 19.00, maksimāli izvairoties no to veikšanas brīvdienās un svētku dienās. Šādi darba organizācijas nosacījumi ir jāiekļauj derīgo izrakteņu ieguves projektā, un Ierosinātājai jānodrošina to ievērošanu. Jānodrošina risinājumi, kas sasniedz ne būtiski sliktāku trokšņa līmeni viensētas “*Sīmaņi*” teritorijā, kādu tā ar Paredzēto darbību Ziņojumā ir apņēmusies sasniegt. Izmaiņu gadījumā, tajā skaitā tādu, kas saistītas ar derīgā materiāla transportēšanu (apjoms, reisu skaits), veicams šādu izmaiņu būtiskuma novērtējums, lemjot par ietekmes sākotnējā izvērtējuma un ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību Novērtējuma likuma paredzētajā kārtībā.
- b) Derīgā izrakteņa ieguve Atradnē veicama secīgi, nodrošinot, ka vienlaikus tā netiek veikta vairākos Atradnes iecirkņos un būtiski nepārsniedz Ziņojumā norādīto maksimālo ieguves apjomu gadā (20 000 t sapropēļa pie mitruma 87 %), kā arī būtiski nepārsniedz plānoto transportēšanas reisu skaitu dienā (~11 reisi).
- c) Paredzētās darbības Ierosinātājas pienākums ir nodrošināt Ziņojumā iestrādāto (vai efektivitātes ziņā līdzvērtīgu) pasākumu īstenošanu trokšņa ietekmes novēršanai un/vai samazināšanai, cik iespējams samazinot ietekmes izplatīšanos ārpus Darbības vietas tehnoloģiskā laukuma teritorijas. Šim nolūkam nodrošināma ģeneratora (1. alternatīvas gadījumā) ievietošana pielāgotā jūras tipa konteinerā, nodrošinot tā sienu apšuvi ar “sendviča” tipa paneļiem, un teleskopiskā iekrāvēja atpakaļgaitas signāla skaņas mazinošu pasākumu nodrošināšana, piemēram, izmantojot platjoslas signālu ar skaņas jaudu ne lielāku kā 95 dB(A).
- d) Argumentētu sūdzību saņemšanas gadījumā dzīvojamās mājas “*Sīmaņi*” teritorijā un pie Paredzētās darbības trokšņa ietekmei visvairāk pakļautajām

fasādēm veicami mērījumi Noteikumu Nr. 16 paredzētajā kārtībā un, atkarībā no to rezultātiem, lemjams par papildu pasākumu nepieciešamību, tai skaitā Paredzētās darbības nosacījumu un ierobežojumu nepieciešamību. Par piemērotāko risinājumu, piemēram, apstādījumu ierīkošana, izmantojot ātraudzīgus kokus kā barjeru un troksni slāpējošu joslu starp tehnoloģisko laukumu, un īpašumu, kurā atrodas dzīvojamā māja “Sīmaņi”, Paredzētās darbības gaitā radītā trokšņa ietekmes samazināšanai lemjams vienojoties ar viensētas “Sīmaņi” īpašnieku (valdītāju). Pēc papildus pasākumu realizācijas (ja tādi bijuši nepieciešami) jāveic atkārtoti trokšņa mērījumi. Visi trokšņa mērījumu rezultāti iesniedzami Dienestā un pašvaldībā, bet trokšņa pārsnieguma gadījumā arī pasākumu plāns, ar kādiem tiks nodrošināta robežlielumu ievērošana.

Kopsummā Birojs secina -, lai arī Ziņojumā vērtējums ne visos aspektos ir pilnīgs, kas ir bijis par pamatu noteikt papildu nosacījumus saskaņā ar Novērtējuma likuma 20. panta desmito daļu, Birojs atzīst, ka Ierosinātāja ir izsvērusi galvenos risinājumus Paredzētās darbības realizācijai un sagaidāmās ietekmes nozīmīgajos ietekmes jautājumos. Balstoties uz veikto novērtējumu, nav identificēti Paredzētās darbības realizāciju pilnībā aizliedzoši faktori, tomēr tās īstenošanai ir ierobežojumi, kas galvenokārt saistīti ar laika un teritoriju ierobežojumiem derīgo izrakteņu ieguvei. Šāda novērtējuma rezultātā secināts, ka nav pamata kopumā aizliegt Ierosinātājas plānoto darbību, taču tā pieļaujama, nodrošinot Ziņojumā paredzētos vai tiem līdzvērtīgus risinājumus vides kvalitātes nodrošināšanai un ietekmes novēršanai, samazināšanai un monitoringam, kā arī Biroja noteiktos obligātos nosacījumus, ar kādiem darbība ir īstenojama (vai nav pieļaujama).

Izvērtējis Ziņojumā vērtētās alternatīvas, Birojs nekonstatē tādas apstākļus, kas kopumā nepieļautu kādu no derīgā izrakteņa ieguvē izmantoto tehnoloģiju alternatīvām (1. alternatīva (ieguve pielietojot elektrosūkni, kas uzstādīts uz peldošas platformas (plosta)) vai 2. alternatīva (ieguve pielietojot amfibijas tipa ūdenstransporta līdzekli)) realizāciju. Balstoties uz veikto novērtējumu, Birojs var pievienoties Ziņojuma autoriem, ka no sagaidāmās ietekmes viedokļa (vides ietekmju aspektā) par piemērotāko uzskatāma 1. alternatīvas realizācija, kas arī virzāma pašvaldības akcepta lēmuma saņemšanai.

Biroja atzinums ir kompetentās iestādes viedoklis par Ierosinātājas iesniegto Ziņojumu, tajā novērtētajām ietekmēm un vērtējuma trūkumiem. Lēmumu par Paredzētās darbības realizācijas pieļaujamību pieņem Novērtējuma likuma 21. panta kārtībā. Attiecīgā valsts institūcija, pašvaldība vai cita likumā noteiktā institūcija vispusīgi izvērtē Ziņojumu, pašvaldību un sabiedrības viedokli un, ievērojot Biroja atzinumu par Ziņojumu, normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā pieņem lēmumu par Paredzētās darbības akceptēšanu vai neakceptēšanu. Ja tiek pieņemts lēmums par Paredzētās darbības pieļaujamību, Paredzēto darbību iespējams īstenot tikai ievērojot ārējos normatīvajos aktos noteiktos, Ziņojumā paredzētos un ar šo Biroja atzinumu izvirzītos nosacījumus, ar kādiem tā varētu būt īstenojama (Novērtējuma likuma 22. panta 2.¹ daļa).

Direktore (paraksts*)

D. Avdejanova

**Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu*